ЕРА,
22
июнь,
1967 шу.
№ 73 (4398).
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумах бола ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1967 шера 20 июне хьайийллар КПСС Центральни Комитета Пленум.

Пленумо дувц:

1. Гаргарча Малхбоале Израила еча агрессеца дувзаденна йолча Советски Союза политиках;
2. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизарах йолча тезисех.

Хьалхарча дешах Пленумо ладийгІар «Гаргарча Малхбоале Израила еча агрессеца дувзаденна йолча Советски Союза политиках» КПСС ЦК-а Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева яьча докладага.

Пренеех къамаьлаш дир: нн. П. Е. Шелеста — Украина Компарте ЦК хьалхарча секретара, Д. А. Кунаева — Казахстана Компарте ЦК хьалхарча секретара, В. В. Гришина — ВЦСПС председателa, Н. Г. Егорычева — КПСС Московски горкома хьалхарча секретара, В. В. Холявкос — Донецки областа Кирова цІерагІча Макеевски металлургически завода сталевара, В. С. Толстикова — КПСС Ленинградски обкома хьалхарча секретара, М. В. Келдыша — СССР-а Іилмай Академе президента.

Пленумо ший болх дІахо бу.

* * *

1967 шера 21 июне КПСС Центральни Комитета Пленумо дІахо болх бир.

«Гаргарча Малхбоале Израила еча агрессеца дувзаденна йолча Советски Союза политиках» яхача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева докладах йолча пренеех къамаьлаш дир нн. Ш. Р. Рашидова — Узбекистана Компарте ЦК хьалхарча секретара, К. Ф. Катушева — КПСС Горьковски обкома хьалхарча секретара, В. П. Мжаванадзе — Грузе Компарте ЦК хьалхарча секретара, Н. Н. Родионова — КПСС Челябински обкома хьалхарча секретара, В. Ю. Ахундова — Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара, И. Е. Полякова — Белорусски Компарте Мински обкома хьалхарча секретара, А. Э. Восса — Латве Компарте ЦК хьалхарча секретара, А. Е. Корнейчука — писателa, СССР писателий Союза Правлене секретара, Г. С. Золотухина — КПСС Краснодарски обкома хьалхарча секретара.

ЦК Пленума массава раьза а волаш тІаийцар дийцача дешах бола соцам.

Пленумо йийца а йийцар мога а йир Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизарах йола КПСС ЦК тезисаш.

Деша хоадам беш дола къамаьл дир Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева.

КПСС ЦК Политбюро члений кандидаталла хержар Пленумо нов. Ю. В. Андропов.

Кхыча балха тІа вахарца дувзаденна Пленумо мукъавалийтар Ю. В. Андропов КПСС ЦК секретара декхарех.

КПСС ЦК Пленума болх цу тІа йистебаьлар.

ШУГА АЛА ДОШ ДА ТХА, ПОДРУГАШ

ЦхьоалагІча республикански мехкарий слета делегаташа Нохч-ГІалгІайчен берригача кхалнахага даь кхайкарал

Деза новкъостий!

Нохч-ГІалгІайчен кхалнаьха кагирхой цхьоалагІа республикански слет дІайолаенна КПСС XXIII-ча съезда решенеша дог ураоттадь дола советски халкъ Советски Іаьдала ах бІаь шу дуза юбилей коммунизм хьалъеча доахача кердача толамашца белгалъяккха кийчлуча хана.

Марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма, халкъий доттагІала сийлахь-йоккхача идеяшца Коммунистически парте хьалкхебаь бола вай кхалнах маІача нахаца цхьана хьалъеш боахк адамлен сийрда кхоане — коммунизм. Республикерча ээараш болча къонача кхалнаха-къахьегамхоша толаме болх бу боахами культуреи дегІаккхувлача лоархІамегІарча участкашка. Цар талант, кердадар лохаш дола хьаьнъал, дас санна хІаман йоанхо еш бола бІарг холу массанахьа а.

Социалистически яхье хьалха латтараша Грозненски ремонтно-механически завода токара, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутата Шмытинская Зояс, Наурски района Калинина цІерагІча совхоза комсаш лелаеча Абозина Таисас, Грозненски шурий совхоза доаркас Амаева Амината, «Октябрьнефта» НПУ СМУ штукатура-маляра Мисирбиева Маликас, дукхача кхычар къахьегамеи общественни вахареи бокъонца коммунистически гІулакхаш леладарца хьокхам тел. Къона тІехье хьалкхоара дукхха низаш, ха дІател педагогически къахьегама говзанчий доккхача эскаро. Сага-къахьегамхочун унахцІено лораеш фе латт къона лораш.

Тхо, Нохч-ГІалгІай АССР мехкарий цхьоалагІча слета делегаташ, республика берригача кхалнаьха кагирхошка кхайк политически къахьегамеи хьинар кхы а лакхагІа айдара, шоай деррига низаши знанеши Коммунистически парте решенеш, пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра уж тІа а хьехаш. ШерагІа боаржабе коммунистически къахьегама ударникийи коллективайи сийлахьа цІи яккхар духьа лоаттабу къовсам. ТІагІертте производствана юкъенхахьа Іилманеи хьалха латтача опытаи кердда карагІдаьннараш, дукха а дикагІа а хилийта арахеца продуци. Массаза а дэганхаба къахьегамца мара сага сий долаш ца хилар.

Оаха тІахьех культпросветучрежденей, художественни самодеятельноста кружоний, спортивни коллективай балхаца хьинаре дакъа лацара, нах баха хІара пункт тоаль хозъяра, къовсам лоаттабара.

Массанега дешийтара закон дизза кхоачашдара новкъостал де в школе даха ха йолаш дола хІара бер деша ухаргдола гІулакх вІаштІехьдаккха а деза вай.

Лорий, медицински болхлой, берий учреждешка гІулакх деча персонала низашца тІехдика хьалаш хулийтаргда вай эггара зІамагІа болча гражданашта, хІара бера ираз дола берал Іалашдергда вай!

Деза мехкарий! Керда саг хьалкхеве йиш яц коммунистически морала хийра дола, дІанхача замах юхедиса во гІулакхаш дІа ца даьхача. Цар юхасецаду вай дІахьалхашка ахар, новкъарло ю коммунизм хьалъеча мехкарий массе оагІорахьара дегІаккхувларан цар творчески хьинар айдалараи. Республика нагирхой вахаре къаьстта доккха зе ду исламахи христианствахи юхедисараша. ХІанэ а тІехьа долаш да дукха истий кхузлар, урдув дахар, кхенза йола йиІигаш маьре ахийтар санна дола, мехкарий бокъонаши сийи Іохьекхадеш а воча доахаш а дола къаьнара гІулакхаш. Нохч-ГІалгІайчен мехкарий тІахьех оаха бокъонаш цхьатара ца хиннача ширача заман уж деррига гІулакхаш юстарихьовсара, цІендаь уж дІадоахаргдола тІеххьареи хоадамболлаш болеи тІом царца лоаттабара. Бизза пайда эцаргба вай кхалнаьха гадоахаш долча Советски паччахьалкхен дикача законех. Майрра вахара юкъекхувларгъп вай керда советски обрядаш, ритуалаш, традицеш, хьинаре къовсам лоаттабергба вай быта культура лакхъяра!

Деза мехкарий, тха сий дола кхалнах-къахьегамхой!

Къахьегаме доахача кердача толамашца, республика общественнии культурнии вахаре хьинаре дакъа лацарца жоп лургда вай хьамсарча Коммунистически парте воай еча йоаихони, даха доаггІача тайпара накъагІоргда вай Советски Іаьдала сийлахьа шовзткъе итт шу дизара.

Оаха, Нохч-ГІалгІайчен мехкарий цхьоалагІча слете дакъа лоацараша, вий кхайкаю маьхах оттабьча нах боабераша оттача бомбашеи снарядашеи ээараш вьетнамски кхалнахи бераши доадеш бола бІеха тІом Вьетнаме хьоабаьча американски агрессораштa.

ЭгІазалца протест кхайкаю оаха Греце хиннача фашистски переворота духьала, эхь кхайкалу демократически паргІатонаш дІайоахараштa, переворота гІодаьрашта — американски агрессорашта!

Оаха хоадамболлаш бехк а бу, протест а лу Гаргарча Малхбоалене йолаьча Израила агрессена духьала!

Тхо шуца да, Вьетнама, Греце, Іарбий Малхбоален мехкий турпала кхалнах!

Даьнъала хилба советски кхалнах — коммунизм хьинаре хьалъераш!

Хоастам хилба хьамсарча Коммунистически партенеи цун ленински Центральни Комитетаи!

ООН ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ ЧРЕЗВЫЧАЙНИ СЕССЕ

НЬЮ-ЙОРК, 20 июнь. (ТАСС) США викало Голдберга даьча къамаьло бакъдр шоаш ца лелаю «нейтралитет» лелаю а яхаш ВІашагІкхийттача Штаташа агрессех пайда эца Израилага йиш хулийта никъ лелабеш хилар.

Цо эхь ца хеташ аьлар, США-ас тІаэпа йиш йолаш яц «агрессор хиларах тарра Израиль харцъеш йола советски преджожени». ООН-а нийса а доагІаш а хургдацар цхьан оагІорахьара из харцъяр, яхаш чІоагІдора цо.

Кхыйола проблемаш къоастаярга хьежжа агрессора эскар арадоаккхаргдолаш йола американски резолюце проект юкъейоалайир Голдберга.

Американски делегато даьча къамаьло цІаькха хьахьекхар США-с агрессор хьаллоаттаеш хилар.

Сирийски Іарбий Республика президента Атаси Нуреддина Генеральни Ассамблея тІахьийхар Израила агресси харцъяра, дІалийцача Іарбий территорешкара израильски эскар арадаккхара, агресси ярах хьахинна дола хІама дІадаккхара. Цо белгалдаьккхар СССР-а Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина юкъейолаяь резолюце советски проект Сире даьккъала ювцаш хилар. Цу проекто тешал ду, белгалдаьккхар Атасе, Гаргарча Малхбоалера проблемаш кІоаргга кхетаеш хилар.

Сире президента Ассамблея тІахьийхар «машар беза» яхаш израильски доал теча гІозараца дувцача хабарашца ше тувла ца яйтара.

5 июне ше тІом дІаболабеча юххье доалахарча Іарбий мехкашта духьал Израила тІаийца хинна дукха йоккхий военни акцеш Ассамблеяга дІа а йовзийта Атасе белгалдаьккхар, 6-ча американски флото лора а еш Израиль Сирера прогрессивни режим дІаяккха лерхІаш хинна хилар.

ЧССР-а правительства керте латтача Йозеф Ленарта белгалдаьккхар, довзаш долча империалистически низаша араахьара чІоагІа хьал а лувцаш, хьалхехьа а кийчбаь, цІаьхха тийшача балхах Израила милитаристски низаша тІом дІаболабаь хилар.

Іалаьмате новкъа а хеташ ладийгІар вай укхаза. Генеральни Ассамблее, аьлар Ленарта, дІахьош йола агресси сий дола гІулакх лархІа гІерташ Израила кхыча мехкашцарча гІулакхий министра даьча воча къамаьлага. Уйла е йиш йолаш дац малагІча катастрофически тІехьатІадоагІача рашка вугаргва, къаьстта ракетийи ядерни герзеи замах, цун заключене.

ЧССР-а правительствана керте латтачо Генеральни Ассамблея тІахьийхар эггара хьалха агрессех хьахиинар дІадаккхараи дунен халкъашта юкъера законность юхаметтаоттаяраи. Израильски эскар ше дІалаьцача Іарбий мехкий территорешка дусаш хилар бе-башха ца хетар, цунна хьала духьала ца хилар, аьлар цо, агресси практически хьаллацара нийсса хургдар. Кхыча мехкий территореши уж политически шоай лоІаме хилари дохалара тІаккхувш долча низаша пайда эцаргбола кхераме гІулакх хургдар цох.

Израила ше агресси еш даь ве лоацпача хана дизза юхаметтаоттадеи ше хьабаьккха берригa боахам юхадІабалеи беза яха дош хьаллаьцар ЧССР-а правительства председателa. Ше хьаллаьцар СССР-а Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина енна резолюце проект, СССР-а проект, аьлар Ленарта, машар лорабе, агресси дІаяккха, тІом тІабихьа йолча Іарбий паччахьалкхений суверенитети уж шоай лоІаме хилари лораде чІоагІо я хилар дувцаш я. Чехословацки делегаци тешаш я СССР-а проекта тІа оттадаь гІулакхаш гоа ца деш чакхдахар нийслаь даргдоаца тІемах хьахула тІехьа тІадоагІараш юхатохара бола цаІ мара боаца никъ хиларах.

Жоп дала йолча бокъонах пайда эийца. Саудовски Араве викало Баруде белгалдаьккхар машар хилийтара каст-каста тІа а хьехаш, Голдберга (США) даь къамаьл боккъал дар аьлча Израила позици хьаллоацаш хилар. Израила леладер, аьлар Баруде, дашха доагІа шийна тІехьа латтари ше хьаллоацари малав хоьш Израиль хиларца.

Дийнахьара заседани нью-йоркски ханах 15 сахьат даьлча е даьрхІай.

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА А. Н. КОСЫГИНА ООН-а ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ СЕССЕ ДАЬ КЪАМАЬЛ

НЬЮ-ЙОРК, 19 июнь. **ТАСС-а корреспонденташа Л. Величанске, С. Лосева, Г. Шишкина** хоам бу:

Тахан Израила агресси соцаярах а агрессора бІунаша дІалийцача территорешкара арадахарах а дола дош дувца йолаелар ООН-а Генеральни Ассамблея къаьстта чрезвычайни сесси. ТІанк аьнна хьалийза я Генеральни Ассамблея заседанеш хула зал.

Эггара хьалхара оратор — советски делегацена керте латта СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин.

Цо белгалдаьккхар, дунен тІарча еррягаш а хІана яц аьнна йолча паччахьалкхений викалаш укх тІеххьарча деношка Гаргарча Малхбоалене эттача цІенхаштарчеи кхерамечеи гІулакхашка хьажа гулбенна хилар.

Бакъда, хІанз укх сахьата тІом-м латтац цига, аьлар цо. Кхувсаш лаьтта герз соцадаьд. Цхьабакъда, агресси дІахо йода. Израила герзашцарча низаша дІалаьца лоаттаду ОАР-а, Сире, Иордане лаьтташ.

Духхьал из бахьан долаш хьалха яьккхай Советски Союзо, йоахар дІахо А. Н. Косыгина, Генеральни Ассамблея сесси гулъяра инициатива. Оаха раьза хинна белгалдоаккх, дукхача паччахьалкхенаша тхоай преджожени хьаллаьца хилар. Цар хьахьекхад эттача хьалах боалла кхерам, хьахьекхай машар чІоагІбара еш йола йоакхо.

Советски правительствана керте латтачо белгалдаьккхар, кхоккам нибалар е тІема кхерама кхуврчаш хьахилар башха йоккхий йоацача паччахьалкхенашта юкъе довньш гІаттарца дувзаденна долча хана царна тІехьашка цкъаза йоккхий державаш латташ хилар. Из, аьлар цо, тІехьашка латташ йоккхагІа йола империалистически державаш а йолаш йолча Израила агресси хьоаяьча Гаргарча Малхбоаленна доагІаш хинна ца Іеш, дунен тІарча кхыча районашта а доагІаш да.

ХІанз кхо шу гаргга ха я ВІашагІкхийттача Штаташа, массе тайпа маскировка дІа а кхесса, вьетнамски халкъа духьала гуччахьара агресси лоаттаю.

ТІом лоаттабу кхыча мехкий империалистически гІозарашта товш йола порядкаш вьетнамски халкъа качйохкар духьа. ТІех ца доаккхаш ала йиш йолаш да, цу тІема бехке бараштa дунено эхь кхайкадаь хилар. Вьетнамски дош къоасталара никъ болаш ба, хІаьта из хала никъ а бац: Вьетнамера дІаяха еза США, ший бІунаш аралаха деза цо, эггара хьалха сов чехкеи кхы къамаьл доацаши сопае еза цо Вьетнама Демократически Республикана чуетта бомбаш. Вьетнамски дош къоасталара машара никъ лаха кийча хиларах еш йола могаргІа тайпа заявленеш дог тешадеш хила йиш яц, нагахьа санна из ца дойя.

А. Н. Косыгина дагайоххийтар социалистически Кубай хьакъехьара моастагІал дола позици, Конгора, Доминикански Республикера тІема интервенцеш, кхычарех тийша хІама доацача хьал тІа довла гІерташ дола колониальни территорешкара халкъаш тІема низаца тоІале гІертилга. Из деррига а цхьан зІанара доакъош да, аьлар цо, шоай гІулакхашца дунен халкъашта юкъера кхоккам хьахулийташи бІоахбеши, дунен халкъашта юкъера кризисаш хьахулийташ бараша машара аьттехьа а йоаца политика хьагойтар да.

Европера машар бахьан долаш лоаттабу къовсам ше бувцаш А. Н. Косыгина аьлар, Малхбузен Германе тІом сепачул тІехьагІа хьа мел доагІача шерашка гуччахьа дувц тІема итогашта шоаш раьза ца хилар, дІадех тІом чакхбаьнначул тІехьагІа дІанийсленна европейски доазонаш хувцилга, доккхий вуламаш деш долча герза тІаккхача гІорт.

ФРГ милитаристаштеи реваншисташтеи ха деза, белгалдаьккхар А. Н. Косыгина, миччa бесса гІийрта а цар Іовдала планаш кхоачашъе гІоотаро боккха бала халкъашта качболларгхилар, хІаьта цунах эггара хьалха Малхбузен Германена шийна а боллаш хІалак хилара кхерам боллаш хилар.

Советски Союз чІоагІа латт Европерча машара тІехьа, европейски гІулакхашкара ший политика цо вІаштІехьйоах тІом чакхбаьнначул тІехьагІа дІанийсленнача доазоний, цудаькъе суверенни германски шин паччахьалкхенна — Германски Демократически Республиканеи Германе Федеративни Республиканеи юкъерча доазоний а сий дарца.

Советски правительствана керте латтачо дІахо белгалдаьккхар, Израилаи Іарбий паччахьалкхенаштеи юкъе герз вІашка а деттаж гІеттача довнаца дувзаденна Гаргарча Малхбоалене латтача событешка дунен халкъашта юкъерча деррригача хьалаца уж ювзаш хьажанза дарг ца хилар.

А. Н. Косыгина дагадохийтар, Израила 5-ча июне ВІашагІкхийттача Іарбий Республикана, Сирена, Иорданена духьала тІом болабаь хилар. Израила правительства хам баьбац ВІашагІкхийттача Къамий Организаце Устава, дунен халкъашта юкъерча бокъон боарамий, хьахьекхар, машар дукхабеза яхаш по мел яь заявленеш харц хилар. ДІахо цо белгалдаьккхар, тІом сопабелга Кхерамален Совето Израилагара цкъа санна дуккхаза а хьадийха хилар.

Кхерамален Совета кхы цхьаькха — йиълагІа решени а нийшар, аьлар А. Н. Косыгина, дуккхача паччахьалкхений дипломатически гІулакхаш хоадазе дийзар Израилацара, чІоагІа дІахайта дийзар санкцеш тІаяхьаргхилар израильски бІунаш тІом сопабаь ца доале.

Харцде йиш йоацаш тешал ду факташа тІом хьоабара хьалхара, цунах доалача зуламашта хьалхара, цунах хургйолча тІехьаленна хьалхара бехктокхам Израила тІабужаш хилара, йоахар дІахо Советски правительствана керте латтачо.

ТІа-тІа дукхагІа ух хоамаш израильски оккупанташа шоаш дІалийцача территорешка леладеча акхача гІулакхехи деча низехи. Синайски ахгІайрен тІеи Газа районеи. Иордане малхбузехьарча дакъа тІа а израильски бІунаша дІалийцача сирийски лаьтташ тІа а доаллача хІамо дага ца дехача витаи шоллагІа дунен тІом болча хана фашисташа леладаь акха зуламаш. Массаза а цига баьха Іарбашха бола нах делхабу Газера, Иерусалимера, кхыча районашкара. Ший

(Йистедоалар 2-ча оагІо тІа).

Октябра юбилейна накъадолхаш

Грозненски районе массанел хьалха ялат чуэпа болабелар 1 Мая цІерагІча колхоза механизатораш. Кхашка араяьннача ялх комбайно цхьан дийнахьа 156 гектар мукх хьекхар. ХІара комбайна коллективо 130 процент кхоачашийр задани. ШоллагІча дийнахьа касарах Іойиллар 70 гектара тІара рапс. Ха ца йоаеш пул тІехьагІа касарах улла мукх хьалъэца болабелар механизатораш.

Ишта овсаре къахьийгача колхоза механизатораша юбилейни шерарча хьувкъама 106 тонн дІа а луш районе эггара хьалха кхоачашийр паччахьалкхенга мукх боххара шера план.

Ялат чуэцача лакхара хьокхамаш гойт коммуниста Блохин Петра. Цунца новкъостал деш ва комсомолец Солнышкин Михаил. Цар хьокхам тел кхыча механизатораштa.

Укх юбилейни шера планах 180 гектар хьакха езача 450 гектар ялат хьакха социалистически декхар тІаийцад колхозе хьалха латтача комбайнера.

СУРТА ТІА: хьекха касарах рапс Іо а дилла балха итогаш еш ва (аьрдехьара аьттехьа) Блохин Петри Солнышкин Михаили.

С. Костина текст.
В. Юнцевича сурт.

ХІАРА ДИ—КЕРДА ТОЛАМ

Мело хьекхача михо теркадеш латтача кхаьчача мукха юкъе лел Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза комбайнаш. Дика тоаль техника сеца латташ цхьа минут ца йоаеш болх беш я.

Механизаторий деррига чуэпа дезар 1143 гектар гурахьа дийна ялат да. Из ханнахьеи ца дойташи чуийца даккхара социалистически яхье баьнаб механизатораш.

ХІанзлехьа 123 гектара тІара мукх хьекха Іобиллаб, хІаьта 43 гектара тІара мукх аьрда 75 тонн токе дІачубеннаб механизатораша.

Яхье хьалха латт совхоза дикагІа вола механизатор Матаев Іанди. Ше хьекхача 19,4 гектара тІара мукх аьрдаб цо. Дукха тІехьависац цунца яхье ваьнва комбайнер Абдулаев. Цо ший агрегатаца 15,9 гектара тІара мукх чуийцаб.

Укх шера хІара гектара тІара планах 16,7 центнер ялат чуда дезаш ба совхоза кхаш леладераш.

— Оаха чуэпа йолаяьраш вогІа йола участкаш я, хІаьта а гектара тІара 19 центнер йоал тхона, — йоах механизатораша.

Гучох хьувкъам лакха хургба.

М. АЛЬДИЕВ,
тха собкор.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ОАР-е ВАХАР

20 июне Президента Гамаль Абдель Насерен ВІашагІкхийттача Іарбий Республика правительстван хьийха самолетаца Каире вахав КПСС ЦК-а Политбюро член, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный.

(ТАСС).

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ ЦІЕЧА ЖІАРГА ОБЩЕСТВА БОЛХЛОШТЕИ АКТИВИСТАШТЕИ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

УнахцІено лораяра органий балха хьинаре новкъостал лоаттадарах а Цlеча ЖІарга общество вІашагІъеллача дийнахьа денз 100-гІа шу дизарца дувзаденна а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Кудряшова Агрипина Петровнайна — пенсионеркана, Цlеча ЖІарга общества активисткана.

Лебедева Любовь Александровнайна — 4-ча Грозненски городской больница Цlеча ЖІарга общества юххьанцарча организаце председателa.

Митрошкина Евдокия Сидоровнайна — Грозненски маькха комбината Цlеча ЖІарга общества юххьанцарча организаце председателa.

Погудина Елена Николаевнайна — гор. Грозне 15-ча юкъерча школа Цlеча ЖІарга юххьанцарча организаце председателa.

Романов Николай Федоровича — Цlеча ЖІарга общества республикански Комитета воккхагІча инспектора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный.
1967 ш. 19 июнь.

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА А. Н. КОСЫГИНА ООН-а ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ СЕССЕ ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Йистедалар. Долалур 1-ча агIо тIа).

хана гитлеровски Германе ше дIалийцача районашка гаулейтераш хьежабеш санна, израильски правительства а оккупационни администраци вIашагIъехк дIалийцача территорешка, ший тIема губернатораш хьежабу.

Израильски бIунаша юрташ йоагаю, йохаю госпиталаш, школаш. Маьрша баха нах даа хIамен мала хийн доацаш, вахара эша цхьаккха средство йоацаш бут. Моттигаш хинзай тIема пленнешта а кхыметтел кхалнахаи берашти а топаш етташ — боабеш, доавахой тIабола санитарни машинаш йоагаеш.

Агрессегара зулам даьннараштa новкъостал дара, шоаш кхычарех тийша хIама доацаш хулга а шоай наргIато а лораеш дола халкъаш хьалланцара принципа тешаме йолча Советски Союзо хоадамболлаш гадьккхар Iарбий пачхахьалкхений.

Советски Союз, белгалдьккхар А. Н. Косыгина, хоадамболлаш духьала я Израила а йоацаш, цу пачхахьалкхен доал деча гIозараша лелаеча агрессивни политикана.

Белгаларча империалистически гIозарий оагIонгахьара доазол дехьа хьаллоацаш хиларах кег гIортолга а еш чакхдоах Израила ший гIулакхаш.

ТIема дагахь долча Тель-Авиверча гIозараша хIанз хьакхайкаду. Iарбий территореш хьалувнар, бокъо ду тхована Iарбий мехкашкарей халкъашкарей кхы тIа а керда хIамаш хьадеха, яхаш.

Цар хьахьалхашка кхухь хьалххагIе а денз оттаяь йола Гаргарча Малхбоален карт хувцара планаш.

Агресси бехке елген дIалийцача ОАР-а, Сире, Иордане территореш тIара бIунаш арадоахилгеи дIадехарца Советски правительства дерхIар Гаргарча Малхбоалене машар хилийтанза барг ца хилар хинна Iац. Нагахьа санна Израила притязанеш тахан юха ца тохе, кхоана машар безача кхыча мехкий территореш дIалувца гIорта тарлу керда боккхийи кагийи агрессораш.

Израила хьоаьча агрессех йоаллаш кхы цхьаькха цхьа лоархIамера аспект а я, белгалдьккхар дIахо А. Н. Косыгина. Из сенах латт аьлча, из латт, къамаш кхычарех тийша хIама доацаш хулга чIоагIдара халкъий прогресси бахьан дола хоадамболлаш лаьттабеча шоай къовсамца империалисташ дорхбеш йола ОАР-ера, Сирера, Iарбий кхыча мехкашкара режимаш дIаяхара тIаерзаяь агресси хинна хиларах.

Советски Союзо могадан Израила оагIорахьара территореш дIалувцар. Машара, наргIатон, халкъаш кхычарех тийша хIама доацаш хилара илеалашта тешаме йолча Советски Союзо ший оагIонгахьара ший низ мел кхоачар ду ООН-е а цу организаце доазбел арахьа а агрессех хьахинна хIамаш дIадоахилгеи цу районе чIоагIа машар оттабара новкъостал делгеи вIаштIехьдаккхар духьа. Из ба тха чIоагIен принципиальнии никъ. Из ба оаха вехх социалистически мехкашца цхьана лелабу тха никъ.

Агрессегара зулам даьнна Iарбий пачхахьалкхенаш, йоахар дIахо А. Н. Косыгина, дог даха бокъо йолаш я герз кара а ийца шоаех латтар бахьан долаш толхаяь цар суверенитет, территорей бIарчал, цар законни бокъонаши хьашташи дизаи хье ца долийташ юхаметтаоттадергдолаш хилара.

СССР Министрий Совета Председатела Генеральни Ассамблея хьажийта дIачуелар резолюце укх тайпара проект.

«Генеральни Ассамблея, вогIча тайпара ООН-а Устави массане а къоабальяь тIайийца дунен халкъашта юкъерча бокъон принципаши толхд а яь, Израила ВIашагIкхийттача Iарбий Республикана, Сирена, Иорданена духьала планах йола, хьалххагIе а кийчъяь йола агресси яьлга, цар территорей дакъа дIалаьцалга, царна доккха материальни зе даьлга бакъ а деш;

деррига тIемаши довнаша сов чехка соцадара хьакъехьара Кхерамзлен Совето 1967 шера 6-ча июне, 7-ча июне, 9-ча июне тIайийца резолюцеш йоллашехьа а, лакхе белгалъяьча пачхахьалкхенашта духьала Израила дIахо а наступательни тIемаш даь ше хьалувца территореш шерьяьи хилар белгал а доаккхаш;

хIанз тIемаш сайна дале а, ОАР-а, Сире, Иордане территореш дIалийцача лоаттанца Израила агресси сона ца еш ВIашагIкхийттача Къаьмий Организацена, машар безаш йолча ерригача пачхахьалкхенашта курал еш хилар дIахо белгал а доаккхаш, цу районе машар юхаметтаоттабера новкъарле а еш, Израила Iарбий пачхахьалкхенашкара территореш дIаехилга хилийта йиш йоацаши законах доацаши а лоархIаш:

1. Хоадамболлаш бехке ду Израила агрессивни гIулакхаш ОАР-а, Сире, Иордане территореш дIалийццача лоаттаяри, цунах бокъонца йола агресси акт а лоархIаш;

2. Хьадех, сов чехка цхьаккха тайпа условеш ца увттаеши Израила ший деррига бIунаш лакхе йийнача пачхахьалкхений территореш тIара ара а даьха, тоама хьакъехьа юкъа яьча соглашенеша оттадаьча машара демаркационни доазонел тIехьашкадоахилга а тоама хьакъехьарча цу соглашенеш тIа из аьннача тайпара, демилитаризовании зонай статуса сий делгеи;

3. Иштта хьадех, ший агрессеца ОАР-а, Сирена, Иорданена, цар гражданашта даь деррига зе Израила дизза доацача хачеи дIатокхилга а дIаяьккха ерригa имуществон кхыйола материальни ценносташи царна юха дIалулга а;

4. Кхерамзлен Советага кхайкарал ду Израила хьоаьча агрессех даьнна деррига зуламаш дIадахара цо кхы хье ца долийташ ший оагIорахьара дизза гIулакхаш чакхдахара из тIа а хьехаш».

Ший къамаьл чакхдоаллаш, Советски делегацена керте латтачо хьакхайкадир Iарбий пачхахьалкхений суверенитета чIоагIали территорей бIарчали Iалашдергдолаш, Гаргарча Малхбоалене машари кхерамзлен юхаметтаоттаелгеи чIоагIъелгеи Iалашдергдолаш йола решени Генеральни Ассамблея тIаэцаргхиларах ше дог тийша хилар.

Даьхдаь тIоараш тохарца тIайийцар А. Н. Косыгина даь къамаьл.

Цул тIехьагIа къамаьл дир тIом хьоабарах боагIа бехктокхам израильски доал деча гIозарашта тIера дIабаккха, Израила агресси хьоаярах йола харцъе йиш йоаца факташ дIахьулае, дIалийцача ОАР-а, Сире, Иордане территореш шоай кара йитар духьа оттаяь тель-авивски экстремистий авантюристически планаш массе тайпарча бахьанашцеи харц дарашцеи чIоагIъе, тийшача балхах дтарах карегIдьнна хIамаш чIоагIде гийртача Израила кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Эбана.

Меткаьлленех хьалдиззаи эхь ца хеташ къамаьл дар Гаргарча Малхбоалене Советски Союзо лелаеча политикана духьала Эбана даьр. Израильски кхыча мехкашцарча гIулакхий министра хьакхайкадир, 5-ча июне кхачалца хиннача, тоам бара хьакъехьарча соглашеней режимана юха тIагIолга Израила вIаштIехьдоалийтаргдоацаш хилар. Цо белгалдьаккхар, бIунаш тIехьашка доахилга дIадехара Израиль духьала хургхилар.

Эбана дIалийхар израильски оккупационни бIунаш тIехьашка дахале Iарбий пачхахьалкхенаша духхьал Израилаца переговораш йоалаелга.

Заседани чакхйоаллаш жоп луча хьисапе лоацца заявленеш йир США, Англе, Саудовски Араве викалаша. Голдберга (США) аьлар, дувца оттадаьча дешах йола США керттера позици президента Джонсона тахан даьча къамаьлаца хьакхайкаьй. Цо шийга бокъо йитар А. Н. Косыгина даьча къамаьла тIехьагIа дизза жоп далара. ХIаьта таханарча заседане цо кхоачам бир агресси хьоаяра Израиль хьалхьеяьо США яц яхаш хьалхагIа аьйцар юха кердадаккхарна. Из тайпа заявлени йир къамаьл даьча Карадона а (Англи).

Саудовски Араве викала белгалдаьккхар, Израила викала ший къамаьлаца хьоттадаьр бакъдолчунца юкъа цхьаккха а хIама доацаш дола харцахьдаьккха сурт хилар.

«Красный молот» яхача завода № 5 йолча цехе дукха болхлой ба Октябра дезача цIейна дика къахьегама совгIат кийчдеш. Царех цаI я Ярославцева Раиса. ХIанзлехьа дукха хIама ца эшшаш ворхI бетта задани кхоачашъяьй цо. ХIара сменах нормаш юкъера даьрхIача 140—145 процент кхоачашъю токара нов. Ярославцевас.

Хьинаре къахьегарал совгIа общественни балха тIа а дика дакъа лоац цо. Дизза кхоачашлу цеха партбюро члена, дружинника дехкараш а. Цул совгIа цехови художественни самодеятельноста кулгалхо а я из.

Сурта тIа: токарь Р. Ярославцева.

И. Плиева сурт.

ДIаяхача заман воча гIулакхашца—лира къовсам

ШариIатахи Iадатехи юхедисарашца лоаттабеча къовсама лоархIамегIара доакъоех цаI да кхувш йоагIача тIехьенна атеистически кхетам балар. Ножай-Юрта районе цхьаккха школа яц Iилман атеизм хьеха семинарски группа йоацаш. Дешара-хьехама плана тIа школе берашта атеистически кхетам баларах йола раздел я. Района дукхагIа йолча школашка Iилман атеизм хьехаргйолаш бола агитатораш КПСС райкомо могабь ба.

Района партийнии комсомольскии организацеша чIоагIа теркам тIабохийт дешархоштен бахача нахан юкъе беча Iилман-атеистически балха, цунна тIаерзаю педагогически коллективай, лекторий, агитаторий уйла, индивидуальни Iилман-атеистически болх бу дешархощеи даьлах тешаращеи, юкъекхувл естественно-Iилмани Iилман-атеистически пропагандай агитацеи кердагIа йола формаш. Района дукххача коммунисташеи комсомольцашеи, цу даькъе хьехархоша а Iилман-атеистически темах лаьца къамаьлаш ду кагирхоштеи бахача нахан юкъе, дына харц хьехамашта духьал лоаттабеча къовсаме шоашкара хьокхам тел.

Атеистически темах лаьцаи дIаяхача заман во гIулакхаш дувцаши къамаьлаш ду бахача нахаца КПСС райкома секретара Кинтарова. Воча гIулакхашца лоаттабе безача къовсамах лаьца дуви бахача нахах цхьаболча даькъаца — къаьстта а вайнаьха кхалнахаца КПСС райкома кхалнаха юкъе болх беча отдела заведующе нов. Э. Вашаевас. Бахача наха юкъе болх геттара дика бу парторганизаце секретарь нов. М. Сайдарханов волча Ленина цIерагIча колхоза партийни организаце. Цига 18 лекци йийшай Iилман-атеистически темаех лаьца.

Партийни организацеша шерра болх дIаболабаьб кхалсага-хьакъехьа леладеча воча гIулакхашца, долла хIама ду дына Iовдалча хьехама из кIалхаръяккхар духьа, цун классови сакхетам лакхбар духьа. Беседаех дуккха нах вIашагIбеттарах, цIеча уголокех, йоазув-дешар на хар дIадоаккхача кружокех пайда а эцаш, коммунисташа леха а лех, царна кора а йоагIа кхалнах общественни вахара юкъеозаргболаш йола тайп-тайпара формаш. Партийни комитеташка къаьстта отделаш вIашагIъехкай кхалнаха юкъе болх бара. Уж боккхача лоархIаме я кхалнаха кхетам балара, цар шоашта гонахьа кхотабу вайнаьха кхалнах, вIаштIехьдаьккхаI берий яслеши бешамаши, бытовой учреждениеш хьаеллилга, къахьегача кхалнаьха культура лакхъелга. ДIаяхача заман воча гIулакхех доала зуламаш дувцаш районе бахача наха юкъе къамаьлаш даь КПСС райкома секретара нов. В. А. Янгульбаева. Колхозхошта лекцеш еш «Заветы Ильича» яхача колхоза председатель нов. Л. Татаева. ДIаяхача заман воча гIулакхаша берий сакхетама деча зулам ца дайтара боккха болх бу Джугуртински 8 шера школа директора нов. А. Юсупова.

В. АЖМАИНОВ,
КПСС райкома инструктор.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

БОАХАМ АЙБАР ДУХЬА

Юртбоахама производство лакхъяра даькъера партей правительствай решенеш бахьан долаш укх тIехьарча шерашка дикка толамаш даьхад Орджоникидзе цIерагIча колхозо.

Цунна тешал ду, 1966 шера артела 280 эзар сом ахчан доход тIаяро, из хул производственно-финансови плана тIа лаьрхIачул 76 эзар сом дукхагIа. Лаьттанцарей хьайбашкарей йоахача продукце деррига тайпаш пачхахьалкхенга дохкара планаш тIехьхоачашъяьй. Цо йиш хилийтар колхозхой материальни хьал-торо лакхъе а 1967 шера доккхагIа дола дехкараш хьалхашка оттаде а.

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна доккхагIа дола социалистически дехкараш тIайийцад колхоза къахьегамхоша. ХIанз шоай деррига низ тIабахийта уж кхоачашдеш ба тха колхозхой.

Социалистически дехкараш тIаэцача хана колхоза коммунисташа кхетадора юбилейни шу вай пачхьалкхен исторе чухь боккхача лоархIаме хилар а Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна юрта боахама продукташ дукхагIа яхараи уж пачхьалкхенга йохкараи хIара къахьегамхо хьинаре оарцагIвала везаш хилар колхозхошта дIахайтанза дарг ца хилар а.

Тхоай дехкараш колхозхошка шерра дувцийта оттадале хьалхагIа дарга массе оагIорахьара хьежар ихо берриг специалисташи производственни участкай кулгалхойи а болаш партийни организацеи президиуми цхьана яьча заседане. Цига бокъонца теркал а еш йийцар хIара цифра, резерваш. ХIаьта хьувкъам лакхбергбола резерваш тха кIезига а хиннаяцар. Ераш я царех керттераш: юртбоахама культураш йоагIоатама тайпара дIанийсъяр, цар органически минеральни удобренеех а дIайийна хIамаш лораеча химически средствех а кхетамцей шоай хаинахьеи пайда эцар, юртбоахама культураш кхеяра агротехника тоаяр, Iилманеи хьалха латтача опытаи карагIлаьинараш балха юкъекхахьар, къахьегача дисциплина тоаяр, кхыяраш. Цул тIехьагIа колхоахой юкъарча собране дувца оттадир социалистически дехкараш. ТIаккха къаьст-къаьстача бригадай, фермай, кхыча производственни участкай коллективай собранеш йир. Цига дийца а дийна чIоагIдир цу производственни единицай социалистически дехкараш, хIара колхозхочуши шийна а тIайийцар социалистически дехкараш. Цу ерригача собранешка хьокхам тийннараши кулгалдаьраши колхоза партком а цеховой партийни организацеш а яр. Цу тайппара, яхьа тайп-тайпарча формаех пайда эц партийни организаце. Цо хIара колхозхочунга дIахайтар юбилейни шера колхозо къовсам сендухьа лоаттабу, бригадай, фермай, звеньяй, къаьст-къаьстача къахьегамхой социалистически дехкараш малагIаш да.

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна тIайийцача социалистически дехкарашка колхоза кхашкарча къахьегамхоша дош деннад хIара гектара тIара хьувкъам лакхбеш Даьхелна юртбоахама продукташ дукхагIа ялеи.

Масала, тха лаьтта леладераша дехкар тIайийцад хIара гектара тIара 21 центнер ка бола ялаташ даха, планах 19 центнер мара яккха ца езача метте, цу даькъе кIа 22 центнер даккха, планах 100 центнер мара яккха ца езача метте коартолий 140 центнер яккха, фуалъяьха хьажкIаш, планах 25 центнер мара йоацача, 30 центнер яха. Планах дикка дукхагIа доахаргда генараш, горох, кен, силоса лаьрхIа моша хьажкIаш. Нагахьа санна планах тха пачхахьалкхенга йохка езар 1000 центнер мара доацача метте, оаха социалистически дехкараш тIаэцача хана 1500 центнер йохка лаьрхIа хиннадале, хIанз оаха, тхоай торонашка а, хьежа, из цифра 2000—2500 центнерага кхоачаш лакхъе лаьрхIад. Генараш дохкара оттаяь хьалда план йоацаш тхо дале а, оаха пачхахьалкхенга дохкаргда уж 500—700 центнер. Дехкараш тIехкхоачашдергда пачхахьалкхенга йохкаргйолча лаьттанцара йоахача кхыча продуктай дукхача тайпашта а. Ялаташи генараши кхеларга дIабола мах 3,—4 процент дохбергба. Яхь дIайовзийтара пайда эй Сийлен досках, пенцарча кепайоазонах, гойтара агитацех, къахьегама листокех. Социалистически дехкараш миштта кхоачашду хьадьокхаш йола итогаш ю, балхаш чакхдалларна.

Хьалха латтача коллективаштен дикагIа болча производственникаштеи карара кара тела ЦIе байракхаш, цIе вымпелаш, Сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ тел.

Дехкараш кхоачашдара дукха хIама даьд бIаьстан юхье кхашка ду балхаш дIадоладеннача деношка. Къахьегама хьинар чIоагIа ай а даь чакхдаьхар Орджоникидзе цIерагIча юртбоахама артела колхозхоша бIаьстан юхье культураш дIаера балхаш, агротехнически мероприятей комплекс эффективно, моттигера хьалаш теркал а деш, чакхъяккха, ерригa юртбоахама продукташ дукхагIа яхар духьа лаьтта леладара культура лакхъе а тIерташ.

Социалистически дехкараш кхоачашдара чIоагIа бехктокхаме ха хьатIаьттай хIанз кхаш леладеча бригадашка — дIайийнача хIамашта гIулакх де деза а ялаташ чуэцара кийчо е еза а ха. ХIанз партийни организаце керттерча дехкарех цаI да ца дойташи лоацца хиней ялаташ чуэцар.

Хьалха латтарий опыто хьахьокх, хьувкъам лакхбар духьа лоаттабеча къовсамо юртбоахама шера ерригача этапашка къахьегам чIоагIа вIаштIехьбаьккха лелабелга дIадехаш хилар. ДIайийнача хIамашта гIулакх деча ха зехьа йоаяр, ялаташ чуэца кийчлуча хана мело яр хьувкъам боабарца дувзаденна хургда. Из теркал а деш, партийни комитето, цеховой партийни организацеша колхоза правленеца цхьана шоай заседанешкеи собранешкеи ладийгIад бIаьстан юхье кхашка деча балхех. ДIайийнача хIамашкарча хьалах лаьца керттерча специалисташа телача отчеташка. ХIаьта цига дIалаьхад балха тIа гучадаьнна кхоачамбоацараш. ЧIоагIа бехкаш даьд балхаш шоай ханнахьа чакхдоахилга Iалаш ца даьча кулгалхошта.

Дукха ха йоацаш парткомо вIашагIъеллача комиссе проверка яьй ялаташ чуэцара кийчо ярей уж чуэцарей гIулакха ремонтни мастерскеи тракторни бригадои беча балха. Цо гучадаьккхар, керттерча инженера-механика нов. Т. Ахриева, ремонтни мастерске заведующе нов. Б. Базгиева, тракторни бригада бригадира нов. З. Гаракоева, колхоза керттерча агронома нов. Я. Ашурлаева ремонтникий къахьегам вIаштIехьбоаккхилга, балхаш ханнахьа чакхдахара царна эша хьалаш хулийтилга, запасной оатхалаш ханнахьа тIаяхьнага Iалашдаь ца хилар.

Оаха кхетаду, цу тайпарча фактаех партийни организаце е йоагIаш йола вывод е езаш хилар, хIана аьлча из дехкарийла я тIайийца дехкараш кхоачашдара хьалхара кулгалхой бехктокхам лакхбе, кхоачамбоацараш дIададахара колхозхой оарцагIбаха. Цунца дувзаденна колхоза парткомои правленеи цхьана шерра заседани а яь, цига дадийIар «Ка бола ялаташ чуэца колхоз кийчъяларах» лаьца яьча колхоза агронома доклада га. Хьагучадаьхар ялаташ чуэца кийчо яра новкъарле еш дола бахьан, бехктокхамерча гIулакхаш тIарча наьха балха тIара кхоачамбоацараш, цига хоадаяь ханаш оттайир ремонтни балхаш чакхдахара.

ХIанз ялаташ чуэцара балхаш голаме чакхдахара хиланза яргйоаца ерригa комбайнаш, жаткаш, подборщикаш, кхыйола техника кийчъяьнкай, дика кийчбаьча механизаторашца Iалашъяьй комбайнаш, ялаташ чуэцара балхаш чакхдахара хьалда планаши графикаши оттаяьй, кийчъяьй складской помещенеш, таразий боахам, кагий инвентарь. Бокъонца дертIа а яьха дIаоттаьйй автомашинаш. Цхьадола гIулакхаш чакхдаха оттадаьд ялаташ чуэцачеи цIаозачеи хана ца дойтара. Ялатий учет леларя даькъе соахка дьь гIалаташ теркалдаьд, халкъа тIахьожама группашта хьалхашка хьалдаь заданеш оттаьй, вIаштIехьдаьхад ялаташ чуэцача, цIаозача, дIачуийеча, дIаоттадаь лоаттадеча балхаш деш болча комбайнерий, трактористий, кхыча болхлой материальни безам совбоаккхаргболаш дола гIулакхаш.

Юбилейни шера тIайийна шоай социалистически дехкараш кхоачаши тIехкхоачаши дара а цу тайпара, дезача денна баха боагIача тайпара накъабахара а хиланза дарг мел доаца хьалаш долаш ба Орджоникидзе цIерагIча колхоза лаьтта леладераш.

Ш. ФАРГИЕВ,
Сунженски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза парторганизаце секретарь.

Лаьттан ченаш техкараш

Вай республикерча мехкдаьтта доаллача майдашка дукха я тIехкIоарга скважинаш. Царех эггара хьалхара скважина яр «Грознефтеразведка» треста бурувдеттараша бурув теха Галюгаевски-1 яха скважина. Цунна теха бурув пхи эзар совгIа метр дар.

Шерагара шерага кIоаргагIа хул бурувдетта скважинаш. Скважинашта кIоаргагIа бурув тохара йоккхагIа опыт я Карабулакски контора бурувдеттарий. 4500 метр кIоарга бурув тохар хиланза дарадоаца хIама хинна дIаэттад тха конторе. Кхы а кIоаргагIа бурув техар Карабулак-Ачалкхе яхача майда тIарча № 74 йолча скважина. Заманкулерча № 65 йолча скважина а техад 4500 метр бурув. Укх дезошка цига Iочуяхийтай эксплуатационни колонна, кастта скважина тахкара балхаш дIадолалургда.

Укх юбилейни шера дикка кIоаргагIа бурув тоха доладе дерхI контороерча бурувдеттараша. Планах лаьрхIад 5, 6, 7 эзар метр кIоаргал хила дезача кхаь скважина бурув тоха доладе.

Уж бехктокхаме дехкараш кхоачашдара хьалхара балхаш дIадоладаьд бурувдеттараша. Пхи эзар метр бурув тоха дезача № 153 йолча тIехкIоаргача скважина бурув тоха доладаьд.

Бурувдеттача контора керттерча геолога Нестеров Анатолий Владимировича дувц: «хьалха дIаяхача хана сунженски антиклинаре цIаккха ца даьккхача хьисапе кIоарга чура мехкдаьтта даккха доладургда из скважина йистеяьлча. Цунга хьежжа дукхагIа хургда хьадоаккха мехкдаьттеи гази».

ТIехкIоаргача скважина бурув тохар тIадожадаьд буровой начальника Ю. М. Шкурата, бурувдеттача мастерашта А. И. Тесленкона, Б. М. Помякушина. Тха конторе эггара кIоаргагIча № 74 йолча скважина 4502 метр бурув техар а мастер Тесленко Алексей Иванович керте латта бригада я. Цудухьа кIоарга бурув тохара йоккха опыт я цун.

Май бутт бовча деношка бурув тоха доладир № 153 йолча скважина. Хьалхарча деношка бурув тохача дукха халонаш нийсъелар, цхьабакъда хьинар кхо ца деш къахьегача бурувдеттараша толамца эшайир уж.

Скважина 134 метр бурув техачул тIехьагIа сихха чубаъа болабелар лоабата маркхал, авари хилар кхерам болаш дар. Бурувдеттараш беха хьовзазар, цар чуахийта йолайир кIир, лоабат. Хьовзам ца хулаш чакхдаьлар гIулакх. Цул тIехьагIа а массехказза хилар маркхал чубуш дола гIулакх. Цу гIулакха анализ йир бурувдеттараша. Циркуляци арахьа хургйоацаш бурув тоха лаьрхIар бурувдеттараша. Иштта бурув техар 313 метрга кхаччалца. Цул тIехьагIа 346 миллиметрагара 540 миллиметрага кхоачаш шерйир скважина ствол. Сихха дIаболабелар бурув тохара болх. Цига пайда эцаболабир турбобурах. Из бахьан долаш лакхъелар бурув тохара сихал.

Хувца а хувцаш бурув тоха доладир кхаьшарошечни осташца. Цох а доккха беркат даьлар.

Скважина бурув тохача къаьстта дика къахьегаш я Беспалов Николай, Коровин Виктор, Стебликов Александр, Акимов Павел керте латта сменаш. ХIара сменах нормаш тIехкхоачашъю цар. Июнь бетта план хIанзлехьа кхоачашъяьй бурувдеттараша.

Хьинаре къахьегарал совгIа шоай говзал лакхъеш ба бурувдеттараш. Масала, бурувдеттараш Акимов Павели Коровин Виктори укх шера «Грознефть» объединене чуйоагIача курсашка дийша баьлар, вокхар чакхъьхар авари йоацаш бурув тохара курсаш.

ЦIаккха загарлалац Акимов Павела сменах цхьан скважина бурув тохача хана нийсденна гIулакх. Вийь вар уж цу сменах болх беш. Насосе вар бурувдеттарий гIонча Гиреев Шабазгири. Ерригa уйла тIаяхийта насосаша беча балхага хьожаш вар из. ХIаьта вожаш буровой йолча бар. Евлоев Хьусен фе компрессор болх бе кийчъеш вар. Хьовзам хурга аьнна хIама дацар. ЦIаьхха тата хилар скважине. Мехкдаьтта кIеж етта йолаелар.

Управлене пульта сиха тIавахар Акимов Павел, Евлоев Хьусен. Цига дагадоацар хилар. Хи кIеж кхийттар электрически лампочках, из ейра. Кулгаши юхье йоагаешехьа баьтеча гIолла превентераш дIакъовла болабелар. Буровой лебедкера басар доагаш дар. Авари хилар кхерам тIаэттар. Массанена дагальттар дар сихагIа превентераш дIакъовлар, авари ца хилийтар. Сихха боабир скважине боагаш хинна ала. Массанена а баркалаш кхайкадир, къахьегама книжка тIа дIа а яздеш. Иштта совгIаташ делар царна.

ТIехника производственникаш ба бригадера бараш, — йоах буровой начальника Ю. М. Шкурата. Цхьан дийнахьа бурувдеттар Коровин Виктор сменах латтача хана, цун сменщик памогаш хилар. Цул метта шин сменах болх бир цо. Каст-каста цхьана салоIаш а хул бригадера бурувдеттараш. Уж санна масалаш кхы дукха доладе йиш я.

Бригадерча массане сий деш ва бурувдеттар Тишков Юрий. Укх деношка Грозненски мехкдаьттахой техникум чакх а яьккха диплома защита яьй цо. Техникалла болх а беш, бригаде ва из. Бригадера дIаваха лацунна. Кастта мастера гIонча вахийта дерхI дар из. Уж санна бараш кхы дуккха ба бригаде.

Ханал шин бутт хьалха бурув теха лаккха лаьрхIад бурувдеттараша № 153 тIехкIоарга бурув тохача скважина. Октябра 50 шу дузача цIейна къахьегама совгIат кийчдергда яхача девизах болх беш я бригада. ТIайийца дехкараш ханал хьалха кхоачашдергхиларах дог тийша я бригада.

А. БАКАЛЮК,
тха штате воаца корр.

ПАРТЕ УХ ДИКАГIБАРАШ

ХьатIайоагIача Советски Iаьдала юбилея сийна айденнача деррига халкъа хьинаро влияни ю КПСС мугIараш шердара. Укх деношка шоай вахар илейно дийза ца Iеш, организационно а партеца дувза гIерташ ба сакхетамера, хьалха латта болхлой, колхозхой.

Хьалха оператор хинна, хIаьта хIанз Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода участка начальник волча Сергей Петрович Родителева партийни организацега ший язъяьча заявлене тIа йоах: «Советски Союза Коммунистически парте се дIачуэцар дех аз. ЧIоагIа сий долаш лоархI аз Советски Iаьдала 50 шу дузача укх езача хана парте член хилар. Беррига низ тIабохийтаргба аз сай новкъостий сайх бенна тешам боа ца бара».

Цу партфорганизацега кхаьчай парте кандидатагара вокхагIа волча операторагара Николай Алексеевич Шаламовгара заявлени. Цо язду: «Парте членалла се дIачуэцар дех аз. Берригача советски наха шоашта доккхагIа дола дехкараш тIа а ийдеш белгалдоаккха Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дуза хи аз а иштта производственни заданеш кхоачаши тIехкхоачаши ярца белгалдоаккхаргда».

Юбилейни шера коммунист хилар мел бехктокхамеи сийлахьеи дехкар да а ховш, вай республика болхлой класса, колхозни ахархой викалаша, парте дIачуэцилга дехаш шоаш телача заявленешца цхьана хьачутел коммуниста дIахорча гIулакхий ший тайпара хьалда план лархIа мегаргйолаш дола Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна тIайийца шоай дехкараш а.

Ткъо шу да Харлампий Георгиевич Василиаде Грозненски гаражни оборудоване заводе токаралла болх бу. Деза цIей хьатIакхоачаш коммунист хила лаьрхIад цо. «Ленински парте кандидаталла се дIачуэцар дех аз,— язду нов. Василиаде партийни организацега. — Коммунизм хьалъерий хьалхарча мутIарашка хила безам ба са. Аз дош лу сай шера дехкараш 1967 шера 7-гIа ноябрь хьатIаотталехьа кхоачашде».

Укх деношка къаьстта дукха заявленеш ух Грозненски крекинг-завода партийни организацега. Алхха укх тIеххьарча хана парте дIачуийнав производстве хьалха латта бархI саг. Царна юкъе ба операторaш нн. Бенкои Кузнецови, оператора помощникаш нн. Красильщикова, Мадаев, Демьяненко, слесарь Федонькин.

«Советски Iаьдала юбилея сийна, — язду таксомоторни царка шофера Дулаев Махьмада Вахас, — аз сайна дехкар тIаэц производственни заданеш 125 процент кхоачашъе. Аз дех КПСС члений кандидаталла се дIачуэцар».

Цу тайпара заявленеш кхаьчай хIамаш тегача производствай объединене парторганизацега технологагара Вера Александровна Каменевайгара, болхлочунгара Исаев Хьасанбика Амсутдинагара, «Грозпромстрой» яхача треста жилищно-коммунальни контора парторганизацега Лобас Алексей Павловичагара. Наьсарен района «Экажевский» совхоза парторганизацега тракторист волча нов. Аушевгара, Ведана района XXII-ча партсъезда цIерагIча колхоза парторганизацега колхозникагара нов. Темиргалиевгара, и. кх. дI. Царех хIаране чIоагIа сий долаш лоархI юбилейни шера коммунист хулга.

Цу доллача хIамаша хьахьокх ленински парте наха юкъе йоккха авторитет хилар, болхлой классеи колхозни ахархойи дикагIа болча викалех парте мугIараш шердара хьаст лакъаргбоацаш хилар. Партийни организацей дехкар да хIара заявленега лаьрхха хьажар а ленински требованешка хьежжа ведущи профессеш йола къахьегамхой, эггара хьалха болхлоехи ахархоехи бола викалаш парте дIачуэца хьахоржилга Iалашде.

Парте мугIараш шердара йоакхо чIоагIагIа а еш, парторганизаце цу тайппара чIоагIду ший денал. КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъяр духьа, Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара даха доагIача тайпара накъалахар духьа лоаттабеча къовсаме ший лоархIами влияни лакхъю.

В. КОСТИН.

Цхьа бутт дIабахабац укх шера Грозненски ремонтно-механически завода чуйоагIача Никитин Георгий Ильича кулгалдеча шоллагIча цеха коллективо бетта план тIехкхоачаш ца еш. Пхе бетта планал совгIа цо арахийца продукци 15 эзар сома маьха я. Цу юкъа кхояь алапе фонд 1,8 эзар сом да. Арахецача продукцега дIабода мах дикка лох а беш, къахьегама овсарлен план 1,7 процент тIехкхоачашъяьй.

Укх бетта доаха къахьегама толамаш кхы а лакхагIа да. Хьалхарча шин декада план цеха болхлоша 16-ча июне 100,3 процент кхоачашъяьй. Дукха хIама ца эшшаш ах шера план а кхоачашъяьй цар.

Иштта лакха къахьегама толамаш дахарах укх бетта цеха коллектива хьожаяьй завода карара кара тела ЦIе байракх. ДIахо йодача хана из деза совгIат карара ца далийта дерхI оаха, — йоах цеха начальника Георгий Ильича. Шоаш дерхIар дизза кхоачашдара къаьстта дика къахьег токараша Рублев Геннаде, Костенко Еленас, Григорьянц Юре, кхычар. ХIара сменах нормаш 120—125 процент кхоачаш а еш, Октябра цIейна совгIат кийчдеш ба уж.

Сурта тIа: токарь, коммунистически къахьегама ударник Рублев Геннадий 12 ГР яха шток хьаеш ва.

И. Плиева сурт.

Декхараш кхоачашдергда

Хьаэттай ялаташ кхелераштa эггара бехктокхамегIа йола ялаташ чуэца ха. Ала лезаш ду, тха кхаш лелараш дувца хIамаш долаш хилар. Кхашка кхачаш латт дика хьийкъ ялаташ. 3457 гектарах хIара гектара тIа 25—26 центнерал кIезигагIа доацаш ялат дала мегаш да. хIаьта из дуккха а дукхагIа хул декхарех лаьрхIа хинначул. Из да механизаторашеи кхаш леладерашеи, ерригача коллективо дика вIаштIехьа а баькха баьча боккхача балхах хьахиннар.

Хьалха хьалоалача ка болча ялатех «Красноармейский» совхоза чуэца бевар 1917 гектара тIара мукх ба, хIаьта из чоалханеи бехктокхамеи болх а ба. хIана аьлча мукх сихха Iобужаш а фийгаш ши-шегIа Iолегаш а хул. Из долла хIама теркал а деш, мукх шийн ханнахьеи ца бойташи чуэцара хьалхагIе а кийчденнад тхо.

Эггара хьалха оаха даьр: ялаташ чуэца дага а хилалехьа тоа а яь кийчъяьй ши-шегIа лела 19 комбайн. Уж декхаргьяраш ба опыт йола комбайнераш. Царна юкъе ва къаьнагIа вола механизатор, кхай ветеран, тахан а тIехьа пенсе тIа вахача хьалха воацаш вола механизатор Алаев Букуз. Цхьабакъда, из низахи хьинарахи тоавенна ва. цулухьа укх шера а декхаргья цо шийн комбайн. Комбайнерашта юкъе болх дика барца белгалбаьннаб вежарий Дондаев Салмании Саламуи.

Организационни гIулакхех чакхдаьхараш сраш да: балха планаш оттаа а яь, массайолча бригадага дIаехоачаьй. Плана тIа белгалдаьд ялаташ чуэцара декхараш, уж малагIча способах чуэца деза. цу бехктокхамерча кампанеса хIара механизатора моттиг. Комбайнерий совещани яьй. Цу совещане хIара комбайнера декхар тIаийцар комбайнаца ше масса гектара тIара мел ялат доаккхаргда хьа а хьокхаш, хIаьта иштта вIаши яхье а баьлар.

Социалистически яхь дикагIа вIаштIехьъяккхар духьа хIара денна мел болх баьб а лаьца моттиг а хойташ хоам бе лаьрхIад комбайнерашка. Ялаташ чуэцача дика болх а баь хьалхара кхо моттиг яьккхарашта тергйола премеш белгалъяьхай.

ХIана комбайнаша болх мишта бу хьажар духьа кхай йистошкара ялаташ хьекхад царца. ХьалххагIе а хьекхай оаха уж йистош. хIана аьлча групповой методах чуэца лерхI оаха мукхи кхыйола культураши. Групповой метод йиш хулийт деррига кха цхьатарра а сихха а чуэца. аьттув боалийт массанахьара ча цхьатарреи сихеи арадакха. кхаш аха. Ерригача совхозе хIара комбайно чуэца езар 182 гектар я. Тха боахама хьалашка из кIезига болх бац. хIана аьлча тхир декхаш хилар бахьан долаш бийсанна болх бе йиш йолаш дац гIулакх. Цу бахьанах Iуйрийна гов болх ханнахьа дIаболабе йиш йоацаш. Долче, иштта хьалашка боккхача лоархIаме да дийнахьа беш бола ялаташ чуэцара болх дика вIаштIехьбаккхар. Комбайнаш шоай ханнахьа Iойоассаяр духьа хIара комбайнера шиnша автомашина хьожаьй. хIаьта болх дикагIа бера комбайнерашта — кхоккха. Комбайн болх беш йоаллача доагор дIатIа а кхухьаш ю цунна заправка. Мала хийи даа хIамеи а иштта комбайнераш болх беш боаккача дIатIакхухь. ХIара бригадана парторганизатораш хьожабаьб. Ялаташ чуэцача ханна хьагуллу ча. шозлагIа культураш дIаеаьтта оах. ДукхагIа дола ялат хьакхери ардари къаьста а долаш чуэца дезаш да. Цу гIулакха жаткаех латта 9 агрегат йохийт. царех 5 комбайнашца цхьана шерра кха чудоацаш йола ЖНВ-6 а йолаш.

Иштта хьакхари ардари къаьста а долаш 500 гектара тIара ялата-бобови культураш чуэца езаш я совхоза. Уж чуэца КЗН — 2.1 яхача косилкаехи ЖБА-3,5 яхача жаткаехи латта 18 агрегат йохийт.

Ча хьагулдара трассовий толкающий 9 волокуша йохийт, чах аргIаш деча болх беш хургья 4 стогометатель.

Ялаташ чуэцара оттаьнча плана тIа белгалдаьд цунна тIеххьа чакхдоаха балхаш, масала бIаьстан юкъе культураш дIаювргйолча 680 гектара тIара юкхаш телилга, шозлагIа культураш дIаe 1000 гектар оахилгйи цу тIа уж дIаювлгеи. Цхьан шера дIайийча дуккхача шерашка тIаювлаш баьцаш аьла лаьрхIа чуэцилга. ХьажкIашта, свеклана мугIарашта юкъе юобработка елга. Цу культурашта хьалдуллилга. Уж деррига балхаш комплексах дергдолаш да. ХIаьта а керттера хила тIайохийтаргья ялаташ шоай ханнахьеи дикеи чуэцара.

12 дийнахьа чуийца даха лерхI ялаташ. Комбайно бе безар дукха болх бале а, цу юкъа чуийца даргда тхо ка бола ялаташ. хIана аьлча дукхагIа болча комбайнераша шоай дийнахьара нормаши заданеши тIеххоачашъю.

Ялаташ чуэцилга тха къахьегамхошта цIенхаштта экзамен я. хIаьта уж цунах лоархIабергхиларах шеко а яц.

Н. КУЮМДЖИЕВ,
Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза керттера агроном.

КЪАЬНАЧА ЖА IУН ТОЛАМ

Шийн вахара ах ха дIаеннай Ельмамбетов Мусас жен боахам дегIабоалабара. Дукха халонаш да йийзай, дукха цатоамаш нийсденнад цунна атта боацача жа Iун балха тIа. Цунца цхьана битказа хьоаса бола жа дебалеча карагIдийннараша дукхаза дог гIоадьхад къаьнача жа Iун.

УстагIа боча хьайба да. ГуйранIан замалахь чусоналаьчеи аьхки арадажа дIалаьхкачеи хана къаьстта дика гIулакх аш жерчашта. Из дика кхетаду «Шелковский» совхоза эггара къаьнагIа волча йоккха опыт йолча жа Iуно Мусас. Дезаденна шийн гIулакх дизза карадерзадаьча Мусий ка маьхал йоал лакхара толамаш даха. Массехказза ВДНХ участник хиннав из. хIаьта дизза ВДНХ медалаш еннай цунна совгIата.

Цунна толам ба тахан жен боахам дегIабоалабеш къахьега Социалистически Къахьегама Турпалаш Н. Эсмухамбетов, У. Амитов, цо Iомабаь. цунна уллув хьахиннаб уж. ХIана а тIехьа Мусийна дагабоалаш, цунца оагIув болаш хьабоагIа боккхагIа бола жа Iуй. Дукха веваш хьеву цар из цоаш вIашагIкхийттача.

Совхоза жен боахам дегIабоалабеча доккхий толамаш дахарах дег тIара баркал а оалаш дирекце, партийнии профсоюзнии организацеша соахка пенсе вахийтар кховаткъа шу даьнна Муса.

Жеца, аренашка Iемача сага деш хIама доацаш цIагIа вагIа сатецар. Дукха ха ялалехьа совхоза усадьбе вера Муса.

Совхоза парткома секретара кабинета чу балха юха ва новкъостал дар дехаш вар къаьна жа Iу.

Дирекцеи парткомеи вIаши дага а ьынна воккхагIа вола жа Iу ваь балха вахийтар коммунист Ельмамбетов.

Хаоттама хьалаш во хиларах дукха халонаш да йийзар жа Iуй дIадахача Iай. Цхьабакъда, деррига низаш тIадахийта эшайир Ельмамбетова кулгалдеча бригада коллективо нийслуш хинна халонаш. ЦаI дIа ца къастийташ дулха ца эшадолийташ жа Iангара даьхар цар. Кхетамцеи зоотехнически бокъонаша дIа малеххарси осеменеи чакхъяьккхар соахка гурахьа.

Лахкаргдолча жена къаьстта гIулакх эшар. Геррига теркам тIабахийтар бригадо жерч тиш ца далийтара, наьна кер чу улла Iахар онда. цар бо... лаш. цамогар ца кхеташ ххахдийттара. Массанахьара къайла йохийр карараш. Доакъар эргадоахар. Дийнахь а бус а жена яр бригада. Къаьстта дика къахьийгар комсомольца Урашев Рашимбека.

ХьатIаера бIаьсти. Жа дахка деза ха гаргакхоачаш латтар. Жа дахкара кампани толамца чакхъяккхара хьалххе кийчо йир опыт йолча жа Iун бригадо.

Цулухьа жа Iуй деграш гIоздоахаш да таханара гIулакхаш. ХIара бIаь жийна тIехьа цхьа бIаь ткъеста Iахар хьахиннаб бригаде. Iоахарий ондеи унахцIенеи да. Ноаношта тIехьара хьакъоасталеш цаI дIа ца къастийтара къовсам лоаттабу хIана бригада коллективо.

КIезига лоархIам болаш яц жа Iуй балха тIа жа ларгара кампани. Уккхаза а тIехьайисанзар бригада. Жа ларга деза ха хьатIакхаьчача хана эшаш йола кийчо яьяр бригадо. Хьалхарчарна дIатолалир уккхаза жа ларгара балхаш. Жа лоргарий болх сеца латтарг боацаш цхьа барт болаш къахьег машинкаш ирьераша. Бригадера хIаравар шийгара хьокхам гойта гIерт.

Ельмамбетова доккхал ду шийн новкъостех. ХIара устагIанна тIера цхьоалагIча классара 6,2 килограмм тха доакх жа Iуша. ДIаьхачеи цIеначеи тхах гуш да жа Iуша жена дика гIулакх даьлга.

Иштта массадолча хьокхамех социалистически декхараш тIеххоачашдаьд къаьнача коммуниста Ельмамбетова бригадо.

А. ДУШИЕВ,
«Шелковский» совхоза парткома секретарь.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМ

КОА ТIАРЧА ОАЛХАЗАРИЙ ГЕЛЬМИНТАШЦА ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМЕРА КЕРДА ЛОСТАМ

Гельминташа хьайбай коа тIарча оалхазарийи унахцIенонней продуктивностаи воча оагIорахьара Iоаткъам белга дукха хана дендз ховш да. Цу кхерамечеи лирагIчеи моастагIашца лоаттабу къовсам тайп-тайпара препараташ тохара наькъаца лелабаьб организма чура цIаний-зуламдергаш (гельминташ) лелхае лаьрхIа.

МелагIа йола оагIув яр гельминташта духьала хьайбаштеи коа тIарча оалхазараштеи еш йола индивидуальни обработка. Дай-мехка гельминтологе дас академика К. И. Скрябина бокъонца Iилмаи наькъаца хьахьекхад, организма чура цIаний арадахар мара кхы маIан а доацаш гельминташца къовсам лоаттабара къаьнара методаш кхоачамбоацаш хилар. Араха хилча юха а хьайбай кер чу а яхе лазар хьоадеш хиннад зуламдергаша. Кер чура цIаний арадахара метода меттел дегельминтизаци йолаьй, вешта аьлча цхьан ханна дарба а профилактика а еш долча гIулакхий комплекс. Из гельминташца лоаттабеча къовсаме керда хIама дар. Цхьабакъда, хьайбаши коа тIарча оалхазараши леладелга дIахо чIоагIа дегIааха долалдаро тIа-тIа дукхагIа дIайийхар антигельминтикаши гельминташ цIенъяь дIаяхара методаш эргаьха тоаелгеи.

Профилактика яр духьа пиперазинови тухаш юкъедахара дола бахьан хилар котамашта хулача гетеракисий личинкашта пиперазин-сульфата еш йола воздействи Iомаеш оаха 1958 шера яьча опытий дика результаташ.

1961 шера дендз тхо оттае доладенна котамий аскаридозаи гетеракидозаи химиопрофилактика схема толамца юкъекхахьа яьлар. Цу схема ларда тIа бокъонца унахцIенача хьала тIа даьхар эггара чIоагIагIа лазар кхийтта дола оалхазараш леладеча Ермоловски совхоза птичникера оалхазараш, хIаьта 1963 шера дендз химиопрофилактика е езаш яр цу боахамерча ерригача бIаь эзар совгIча котамашта.

Химиопрофилактика яр духьа юкъеяьккхар ши препарат: 1 — котамий сов шоргашка яхача гетеракисашта, кагийча зуламдергашта дика Iаткъаши аскаридашта кIезига Iаткъаши йола фенотиазин: 2 — кхыча бесса, аскаридашта чIоагIа Iаткъаши гетеракисашта лоадама Iоаткъам ца беши йола пиперазин-адипинат. Уж ши препарат цхьана тарьеш еттаро йиш хулийт кхерамеча зуламдергашта духьала цхьан ханна къовсам лоаттабе.

АргIа укх тайпара йолаш тохар котамашта препараташ: хIара 7 ди массаза доал бархIлагIча дийнахьа пиперазин-адипинат тохар боарам 0,1 грамм а болаш, шоллагIча дийнахьа 0,2 грамм фенотиазин, хIаьта итталагIча дийнахьа юха а пиперазин-адипинат тохар 0,1 грамм. Обработкашта юкъеенна йола 8, 9, 10 ди юкъ гетеракисаши аскаридаши дегIаяххарга хьежжа биологически хьисапах оттаяь я. Цу юкъагIа кIеззигача боарам пиперазини фенотиазини еттаро йиш хулийтаргья вIашагIъийнача инвазех оалхазараш лорадара профилактика е.

Оалхазараш леладеча Ермоловски совхозе химиопрофилактика яьй май бетта дIайолаяь октябрь бовлцца. Болх дIаболабаьча юххье гучадаьлар оалхазарех гельминташ мел летай. Цул тIехьагIа хIара 30 ди массаза деал оалхазараш доа а деш чурашка гельминтологически тохкамаш даьд чакхйоахаш йолча мероприятех мел пайда боал хьажар духьа. хIаьта иштта кхыдола тохкамаш а дир.

Химиопрофилактика яле хьалххагIа гельминтологически методаца тохкам бир 107 котама. Царех аскаридозаи гетеракидози летараш 91,58 процент хилар. Дукхалга диллача аскаридаш 4-негара 244-нега, юкъера лаьрхIача 96 хилар, хIаьта гетеракисаш — 6-негара 102-нега, юкъера лаьрхIача 58.

Октябрь бовш — ноябрь болалуш тIеххьара тохкам беш чакхъяьккха химиопрофилактика йистейоаллаш укх тайпара результаташ хьакхаьчар:

Гельминтологически методаца тохкам баьча 254 котамах (шоаш яйнача а йоаянза ца йолаш йоаяьча а) лазар кхийтта 43 мара яцар, е 16,96 процент. Теркалде доагIа, нематода къена формаш керттерча даькъе колониальни цIалгашка дIачуеннача кIоригашкара кораяь хилар. ХьалхагIе а дена препарат етташ лелаяь кIоригаши котамаши гельминташ ца хулаш йисай.

ХIанз ала йиш йолаш да аскаридашта духьала пиперазинови тухел пайданагIа а йолаш йола препараташ ветеринаре исторена хIанзалца хьа яйза ца хилар. КПСС XXII-ча съезде академика Скрябина белгалдаьккхар, дукххача хьайбаштеи коа тIарча оалхазараштеи цIаний ца хилийтар духьа къовсам лоаттабара уж тухаш дукхагIа хьаданза дарг ца хилар. КПСС ЦК февральски Пленума накъаболхаш кийчъяьча материалашка боккхийча советски Iилмахоша академикаша Скрябина, Е. Н. Павловске, кхычар цIаьхха а хоам бир хьайбай унахцIено йохаечеи цар продуктивность алсам ца йоалийтачеи зуламдергашта духьала яхара геттара дика йола препараташ сихагIа хьаянза ярг ца хиларах.

Нохч-ГIалгIай АССР-е 1963 шера дена пиперазина тухех толамца пайда ийцаб оалхазараш леладеча Ермоловски совхозечул совнагIа, Урус-Мартана производственни управлене «Горец» яхача совхозе, Шаьла производственни управлене «Джалка» яхача совхозе, Грозненски производственни управлене № 1 йолча шурий совхозе, Сунженски производственни управлене «Победа» а, «Путь к коммунизму» а яхача колхозашка, кхычахьа. Цхьабакъда, белгалдаккха доагIа, цхьадолча боахамашка, масала, Грозненски производственни управлене «Староюртовский» совхозе, иштта дикача препаратах лерттIа пайда ийца ца хилар. Из дагадеххача хана бошабаьча жуврех а етташ тийнна, цхьабакъда, цу хана хьакъоастальяц эсала, тишъенна, заьлла, авитаминоз кхийтта котамаш. Духьал зоогигиенически зооветеринарни гIулакхаш а кхоачашланза даргдоацаш из дIадедар доллашехьа а, цудухьа тамаш а яц эсала мел йола котамаш меца йиса хилар, цар боккхаргаш яьсса хилар. Антигельминтик йоалла доакъараш эшшача боараме дIакхачанза йиса котам, цу тайппара, дегельминтизировани яза йисай. Мазарра аьлча, эсала, тишъенна, заьлза котамаш я эггара дукхагIа гельминташ хулараш а уж йоаржаераш а.

Дагадеххача хана бошабаьча жуврах а етташ препарат телара наькъаца коа тIарча дуккхача оалхазарашта дегельминтизаци еча хана цар ханага, дегIагарча хьалага хьежжа группаш а еш декъанза даргдац, кIезига дегIадаьхкарашта, тишденнарашта, уне дарашта къаьстта уйла тIа а йохийташ.

Химиопрофилактика — котамашта хулача кхерамеча гельминташца лоаттабеча къовсама керда, геттара пайданера метод. Котамашта хинна керттера гельминташ дIаяхар — коа тIарча оалхазарий продуктивность лакхъергйола — фуаши дулхи дукхагIа хулийтаргдола — кхоачам.

Н. ГРИГОРЬЕВ,
ветеринарни Iилмай кандидат, Нохч-ГIалгIай Iилма-тохкама ветеринарни станце паразитологе отдела заведующи.
Р. САВЧЕНКО,
станце йоникхагIа йола лаборантка.

АХКАН ДУККХА А ШУРЕИ ДУЛХИ ТIАДЕТТАЛУ

Шаьла районе тIа-тIа чIоагIагIа яржаш йоагIа юбилей сийна йолаенна социалистически яхь. Районе хIанзлехьа белгалбаьннаб хьайбай продукташ йоаха бакъ бола мастераш.

Цу хьакъехьа масала ювца мегаргйолаш я пачхаьлкхенга шура йоххкара ах шера план 10 июнь тIаккхоачаш 118 процент кхоачашъяь XX партсъезда, Куйбышева цIерагIа йола колхозаш, «Южный» совхоз. Уж кхоккхе а боахам района хьайбаш леладерашта юкъе хьалха латт. XX партсъезда цIерагIча колхоза дикагIча доаркаша Ахмадовас, Усаева Шаймас шера планах хIара кхоабача Iаттагара 1600 килограмм дикха езача 15 июнь тIаккхоачаш 1030 килограмм шура яьккхай. Лакха къахьегама хьокхамаш даьхад «Южный» совхоза доярка Мусалипова Кайпас, Исраилова Камета, Молдаева Барета.

Юбилейни шера социалистически яхье къаьстта белгалбаьннаб «Автуринский» совхоза цхелагIча отделене хьайбаш леладераш. Хьайбай продукташ яхара а пачхаьлкхенга йоххкара а графикал гаьнна хьалха а яьнна, сийлахь-доккхача цIейна накъайола из коллектив. Эггара а лакхагIа дола хьокхамаш даьхад коммунистически къахьегама бригада членаша Харинова Амантас, Худигова Марусе, Гаджиева Чакара, кхычар.

Хьийгача къига хьежжа хул болх бераша доахаш дола алапеш а. «Автуринский» совхоза цхелагIча отделене МТФ доаркай А. Хариновай, М. Кулиговай, «Южный» совхоза доаркай К. Мусалиповай, К. Исраиловай, кхыбарий алапеш юкъера лаьрхIача бетта 140 сомал тIех хул.

Iаьсий дозал тIадеттадалийтара хьакъехьа дика толамаш доах «Автуринский» совхоза шолагIча отделене Iаьсий леладеча Магомадова Аймане, Эдильсултанова Зайхалума. Шоашка леладе дIаденнача Iаьсий дозал 6 бутт баллалца йолча юкъагIа юкъера лаьрхIача хIара денна 600 грамм совдаьхад цар. Цулухьа цар алапеш а дукхагIча хана бетта 140 сом хинна ца Iеш хул. Iаьсий дозал дукха а тIадеттадолийт цу совхоза цхелагIча отделене Iаьсий леладеча Усманова Белиста а. Цо шерагара шерага алсамдоах Iаьсий дозал тIадеттадолийтилга, хIаьта шин шера чухьа шийгарча Iаьсех цаI далийтазац. Цудухьа алапи а лакха хул цун.

Цхьабакъда, района дукхагIча боахамаша пачхаьлкхенга шура йоххкара ах шера план кхоачашъяьяле а дуккхача шурий-товарни фермашка хьайбай е йоагIа йоакхо еш яц, хIаьта цулухьа цу тайпарча фермашкара хьал во а да. Шура яккхареи пачхаьлкхенга йоххкареи хьакъехьа цIенхаштта тIехьаюс дIаяхача хана хьалха латташ хинна «Автуринский» совхоза шолагIча отделене ферма. Цу ферме боккъалдар аьлча доахан доажале моттиг яц. хIаьта доахан доажале вIашагIъийна вика-кIа дIалийна хинна 70 гектар лаьтта мукъаладаьнна улла ши кIира совгIа ха йоллашехь а хIанззалча хьа шозлагIа юв культура дIаенза а да из. Шурий-товарни ферме эттача цу оарц дехача хьала хIанз а е йоагIа сагото еш бац отделене кулгалхой. Цу совхоза кхоалагIча отделене МТФ а иштта воча хьале да тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара, шура яккхара а пачхаьлкхенга йоххкара а гIулакх. Шура яхара темпаш геттара доха я «Джалка» яхача совхоза кхоалагIча отделене МТФ а.

Дукха ха йоаццаш Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министерства коллегеи юрта боахама а заготовкай а болхлой, гIулакхерча наьха профсоюза обкома, президиумои социалистически бригадай, фермай коллективашка — Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара сийна йолча социалистически яхье котъаьннарашка даим лелае дIателара йола Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министерстваи юрта боахама а заготовкай а болхлой, гIулакхерча наьха профсоюза обкомеи дагалоацаме вымпелаш оттае. Из балха хьинар айдара дола доккха гIулакх да. Цунах пайда ийбе безаш хьайбаш леладеча фермай болхлой социалистически яхь дIахо дегIа кхувлара.

ХIанз ялаташ чуэца доладеннад. Боахамашта кулгалдераша йоакхо еза гIулакхаш дукха да. ХIаьта а цар цхьанна а дийлахьа бIарг тIера тувлабалийта йиш яц доакъараш кийчдара, хьайбай помещенеш кийчъяра, хьайбай продукташ яхара а пачхаьлкхенга йоххкара а.

ХIара Iаттагара дийнахь-бус цхьацца пункт йоаккхаш шура йоахилга, хьайбай дозал цхьацца килограмм тIадеттадолийтилга — из да хьайбаш леладераш тIаккхе беза гIулакх. Из ба Советски Iаьдала юбилей сийна тIаийна декхараш кхоачашдара бола тешам.

М. МАХАДЖИЕВ,
Шаьла юрта боахама производственни управлене керттера зоотехник.

ДАЬХЕННА — ДИКА ТХА

Берригa низ тIабахийта къахьегаш ба «Минеральный» яхача совхоза жа лоргараш. Жа лоргарашта аьттув болча тайпара вIаштIехьдаьхад къахьегама хьалаш.

Юбилейни шера пачхаьлкхенга 56 тонн тха дохка дезаш я совхоза коллектив. ХIаьта хIанзале Даьхен приемни пункте цох ткъо тонн дIаеннай.

Жа лоргача лакхара хьокхамаш гойт воккхагIа волча жа Iуна Мусаев ВахIида бригадо. Планах пачхаьлкхенна 1969 килограмм дIаяла езача хIанзале ши тонн дика тха дIаденнад цар. Иштта пачхаьлкхенга тха доххкара план тIеххоачашъяьй воккхагIа волча жа Iуно Макаев Хьасана. Цар дIалуш дола тха цхьоалагIча классах да. Уж лакхара хьокхамаш даха карагIдаьннад царна жа дика Iачгара дахарахьара дажа дIалаьхкача хана доагIача тайпара жена гIулакх дарахи. ЦаI устагIа дIакъаьстабац Макаева Iулапара.

ХIара устагIанна тIера тха даккхара план кхоачашъяьй жа лелалераша.

Цхьабакъда, массанахьа иштта дика дац гIулакх. Планах хIара устагIанна тIера 2,8 килограмм тха даккха дезача 2,4 килограмм мара даьккхадац воккхагIа волча жа Iуна Джабраилова бригадо.

ДIахо а жа лоргаш да пункте. Духхьал жа лоргача машинкай моторий таташ мара хIама хазац уккхаза. Холуш да нах чуийнна болх беш болга. Къахьегама овсарле лакха яраш белгалбоах «Трудовой листока» тIа. Дийнахьа планах 35 устагIа ларга безача 70 — 75 устагIа лорг говза жа лоргача Газиева Маликас. Иштта шоай нормаш даим тIеххоачашъю жа лоргараша Бусиева Азмана, Джаутхалов Ульбе, кхыбараша.

Жа лоргарий болх саца латтаргбоацаш дика новкъостал ду машинкаш ирьеча Тукаев Бауде.

Н. УМАЛАТОВ,
Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза жа лоргача пункта заведующи.

ИСЛАМИ ЗАМЕИ

Сенлухьа вах саг? Вахара маIан сенах латт? Уж хаттараш да наха массаза а дагалаьхкараш. массе а бIаьшеренашка царца жоп дала гIийртай адамле. Цу хаттарашта дуча жопа маIанга хьежжа мах бергба саго, юххера а. вахаре хулача тайп-тайпарча явленеи. Нагахьа санна саг белггала лаьрхIа цхьа хIама долаш вале, дерригIа хул цо леладу гIулакхаш. шийн дегIаца низ а. майрал а. хьинар а кораденгIа цунна тIаэтта халонаш эшаяра.

Вахаре лерхIачохи цун маIанахи дола дош социалистически обществерча сага а совлен гIулакх дац. Коммунистически общество хьалъяра Iаламате йоккхийча планаша дIадех, советски наха шоай турпалерча къахьегама маIан, вай дегIаахара перспективаш кхетаелга. хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдергхиларах дог тийша уж хулга. ТIаккха мара холургдац сага шийн обществаца айхха бувзам хилар. шийн гIулакхашта юкъе тIаккха мара гургдац цунна вахара маIан.

Iше малха сенлухьа ваьннав ха. шийн вахара маIан къоастаде гIерташ саг хиларах массаза а пайда эца гIерташ хиннаб. цу даькъе ислам а. ХIаьта исламо эггара нийсагIа а лаьрхIад. сага къаьгга перспектива душ дола шийн хьехамаш. Фу лерхIаш хиннад исламо сага вахара маIан, сенна хетаде яьхад цо сагага шийн вахари гIулакхаши, фуд цо цунна де могадеш хиннар?

«Бусалба дынга диллача вахар — из дегIа тоамбар лехилга а доацаш, цIенхаштта хало я. Воай вахара хIара минута тIаувттаю вайна хало, цхьабакъда, укх дунен тIа воашта доагIача даькъа вайга кхоачаш йола сагoтои доакъазали, уж хургдолчун юхьиг мара яц. Дала вай хьаккхеллазац малха маладьллинге а ираз долаш а хилта шо, вахара безам а буалба оаш аьнна. Из вIаштIехьдаккха деза вай (е аьттув ца боалаш диса деза) хургдар дIахо йолача хана мара ховргдоацаш йолча даьла экзамена наькъаца. — иштта бийцаб бусалба Iилма дийшача цхьанне вахара маIанах бола ислама хьехам.

Цу тайппара, дунен тIара вахар лерхIаш исламо. къематденна кийчо яр лоархI цо вахара маIан. Ислама яхачох, сага вахар цхьатарра доацача шин даькъа декъалу: дунен тIареи къематден чуреи. царех лоархIамегIа шоллагIдар а долаш. Дунен тIара вахар. исламага диллача, ловзар, «саIехам» мара бац. хIаьта ираз долаш бараш «шоай дуIашна къахетам бехараш... даьсса хабараш ца дувцараш... къиноех цIенлураш... шоай паразаш кхоачашдераш» «мара бац» (КъорIа, 23: 1—4, 8—9). Вайна магарра, вахара сага эшар вIалла дукха хIама а дац. Шийна тIехьбаьннарашта исламо хьех, шоах хIаране кхел аллахIа хьалххагIе а къоастаяьй, хIаьта из цхьаккха дича а хувца йиш йолаш а яц. даьлах тешараша кхоачамбе беза шоашта цо денначох, яхаш. Шийн вахара раьза воацачо аллахIах шийх а хабараш дувц. Даьлах тешачун эггара дикагIа йола оамал я доллача хIаманна мутIахьа хулга.

Исламо яхачох, «вахара Iилма» юкъмоттиге латт вIаши юкъерча чоалханерча, венначул тIехьагIа а хадаш доацача гIулакхашца сагаца вувзавенна вола аллахI. Сагах мел доалла хIама хов аллахIа, цунна довзаш да сага дага мел латтараши цун гIулакхаши. йоах. Сага вахар деррига а аллахIа бе доалл. хIаьта цунах цо шийн хьаштдар а ду. «Нагахьа санна аллахI шун новкъост хуле, шо эшаде саг вац. хIаьта, нагахьа санна шо цо дIакховсе. цул тIехьагIа шоапа новкъостал дергдар малав? Шоай болх аллахIа дIатIабилла беза даьлах тешараша» (3:154). Цудухьа алхха цхьан хIаманна: аллахIа яхар дара хетаде деза саго шийн деррига вахар. шийн уйлаш. гIулакхаш. Эггара хьалха, из вий-вешийн шийна ца хойя а, уйла ца еш теша веза аллахIах, из бакъхиларах, эггара безагIа лархIа беза даьлах бола тешам. Нагахьа санна хьа да е воша, хьех КъорIа, аллахIах дIахаьдавале, даьхи вешехи дIахада веза хьо (9:23). ХIаьта ше аллахIа дагарва сага ховш ца хиларах, из массаза а кийча хила веза цунна дукхьалваха, «шийн рузкъангеи берашкеи аллахI виц а вайтаргвоацаш» (63:9). Ишта я вахарах йола ислама идеал! Саг а цун гIулакхаш а гоама долаш я из, ханна лаьтта ваьнарг лоархI цо из.

Цхьабакъда, ислама цIаккха а вIаштIехьдаьиналац дунен шийн вахарах, дунен хозаленех сага безам баккха. Из къаьстта шаьра бIаргагуш да. дунен тIара вахар ханна мара дац яхаш ислама хьехххашехьа а. вай мехкарча даьлах тешараша общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш хиларах. вай общества шоашта телача ерригача паргIатонех пайда эцаш хиларах. Уж тайпа гIулакхаш ца зувш хила йиш яц ды кхайкабераш а. Царна бIаргагу, хIара шера советски наьха къахьегамеи политически хьинар айлуш хилар. хIаьта цулухьа гIерт уж вахаро лерхIачохи цун маIанахи бола ислама хьехам дунен тIара шоай вахар дикагIа вIаштIехьдаккха даьлах тешаш бараш гIерташ хиларца тарбе а. Эггара хьалха. ды кхайкаберий безам ба советски халкъ кхача гIерташ йола руакъах йиза йола общество бокъонца Мухьмад-пайхамара дагаьлла общество могг хиларах даьлах тешаш бола нах тешабе. Долче, йоах цар юххера а, ислами коммунизмеи шоайла вIаши духьала ца хилерал совгIа цхьанне яхар моллагIчо тоадеш я.

Ды кхайкабераш шаьра бIаргагу, таханарча даьлах тешача саго социалистически строя шийна ду хьалда йола идеалаши холуш йола результаташи, дунен тIа Iазап эзачоа исламо хургья яхача ялсамален паргIатонел дуккха а дикагIа кхетаеш хилар. Цудухьа вахаро. лаьттан тIарча леларо лерхIарехи цар маIанахи бола ислама хьехам хувцанза. кхыча тайпара а баькка из кхайкабанза ца боалаш ба ды кхайкабераш. ХIанз нагахьа хозаргдац хьона цар дунен тIарен къематден чурен вахар цар вIашдухьал оттадеш, хьалха санна каст-каста белгалдахац цар хIана дунен тIа Iазап озарах къематди паргIатагIа а массаза долаш а хургхилар. Хьехамаш деча хана хозаргдац хьона дунен тIарча шийн гIулакхий, дунен тIарча ираза уйла а еш. бусалба сага декхараш дицдеш бола даьлах теша нах во могабеш. Каст-каста хозаргда хьона ды иштта хапаца тарбе гIертара кIал «теоретически база» оттаеш дола хьехамаш а: массаза а ислама дийцар-м эггара хьалхарча аргIанна дунен тIара наьха вахар вIаштIехьдоаккхилга ма дарий, яхаш. Из бакъ хилар хьахьокх яхаш. цкъа даьлах тешарашта хьалхашка къамаьл деш хиннача бусалба дына гIулакх деча укх тайпара хIамаш дийцар: «АллахIа хьехабу дунен тIара вахар дукхадезаш бола нах а. къематдийнахьара вахар дукхадезаш бола нах а. цхьабакъда, цхьаккха дош аьнна хьоахабац цо аллха цхьа къематди мара ца лоархIаш бола нах. хIана аьлча цу тайпара нах хила йиш йолаш бац. дунен тIара вахар ца хилча, къематдийнахьара вахар а дац».

Ды кхайкабераша дувцаш хьахаза йиш я сага вахар кердача шин даькъа декъаш хилар. светски — дунен тIареи духовни — къематдийнахьареи. Светски вахаре цар керттерча даькъе бIагалдоахар сага унахцIено. цун хьал-торо я. шийн дезал ше кхаба. доллача хIаманца материальни Iалашбе. цхьаннех а тийша ца хила торо хилар хьалхарча плане а уттаеш.

Цхьабакъда, ислам вахарца мелла чIоагIа тарбала гIерте а. бухсоцача кхаьчача, вахари цун маIани вай — социалистически — хьехамах исламо яхачоа тIера ца хилари цунна духьала хилари. Вахаро керттера лерхIари цун маIани къоасталеча хана вай дагалувц керттера декхар — вай мехка коммунизм хьалъелга, Дерригача халкъа юкъара из декхар теркал а деш кхетаду вай советски сага вахаро лерхIари цун маIани. Вайх хIаране. шийн аргIанна. ше цхьанне лерхIарашии шийн планаши дерригача халкъа юкъарчарца юв. юкъарча декхара юкъера шийн моттиг белгалъю. Вай общества лерхIаш дола дика. бакъахьара хIамаш даим хьаллоац цу гIулакха шоаш атеистел башха ца хеташ болча даьлах тешараша а.

Вайна магарра. ды кхайкабераш цун теркам ца бича балац. цулухьа белгалдоах цар дунен тIара вахар лоархIаме хилар. материальни хьалторо тоае гIертанза дарг ца хилар бакъду. Цхьабакъда. цунах хувцалуш дац ислама хьехама маIан. Дыно хьалхагIа а санна. сага вахара маIан лаьттан тIарча вахарах дIакъоасталу. вешта аьлча къематден идея еррига а ше йолча тайпара ют. «Лоаца ба лаьттан тIара сага никъ. бIарг-цIацкъам тохача юкъа дIабола а лу. бIарг-цIацкъам тохача юкъа кхоача а лу. Сиха делаю аллахIа хIарапена цун лаьттан тIарча вахара деннача деной чот. хIаьта уж дIаьхделга цхьаннена а дилла а дац. Цхьан аллахIа мара хац вайх хIаранега дIа маца кхайкаргва. Цулухьа мегаргдац хозахетаь цхьаккха ди доаде. ялата кха бIехдеш йола йоархIаш санна ваха», — йоах ды кхайкаберех цхьанне.

Цхьабакъда, дунен тIара йоакхонаш даькъала ювцача ды кхайкабераша хIаьта а белгалдоах. дунен тIара вахар массазарча къематденга болача наькъа цхьа такилг мара ца хилар. шийн гIулакхаш къематденчохь еа паргIатдаккхар духьа леладе дезаш хилар.

«ХIанзарчарца» тоадаь дувцаш долча цу тайпарча хабараша ислама маIан хувцац. керда вахар хьалдеча юкъе сакхетаме дакъа лацара тIерабоах даьлах тешараш. цар хьинар гIелду. Цулухьа дына хьехама еча модернизаце маIан сенах латт даьлах тешарашта дIахайта. исламо сага вахара мах боабеш хилар. дунен тIарча вахара паргIатонех уж боахаш. сага вахар цхьаккха маIан доацаш хулийташ хилар дIабIаргадайта деза атеисташа.

Т. САРЫМСАКОВ.
(1967 шера 16-ча июне арадаьннача «Грозненский рабочий» тIара).

Дика къахьегама толамаш доах укх юбилейни шера Грозненски швейни объединене хIамаш тегараша. Пхе бетта план цар кхоачашъяьй 140,8 процент. Цу юкъе 42 эзар квадратни метр кIадаш кходаьд. Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад № 6 йолча цеха коллективо. Цига белгалбаьнна дика къахьегаш ба мотористкаш Вовченко, Сулейманова. Тегача хIамай дикал лакха а йолаш, хIара сменах нормаш тIеххоачашъю цар.

СУРТА ТIА: тIехдика производственникаш, мотористкаш Вовченко Татьяна (аьрдехьаръяр) Сулейманова Зара.

Н. Татарова сурт.

Доазол дехьара

ДУНЕН КЕПАЙОАЗОН КЕРТТЕРА ТЕРКАМ ТІАЛАТТ

ТОКИО, июнь. (ТАСС). «Израиль декхарийла я хьем ца беш ший эскар тІехьашка даккха. «Советски Союзо хьалда харцъю Израила агресси» — иштта керте а яздаь тахан хьалхарча оагІонаш тІа араьккхай японски кепайоазоно ООН-а Генеральни Ассамблея лаьрххІа йолча чрезвычайни сессе СССР-а Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина даьча къамаьла изложени.

«Йомиуре» къамаьла юкъе белгалдоаккх ООН-а Генеральни Ассамблея лаьрххІа йола чрезвычайни сесси гулъяра инициатива СССР-а дІайолаяь хилар. Израила эскаро ше хьаьльца территореш дІа ца хецаш лоаттаеча хана, агрессех хьахиннараш чехкка дІадоахаргдола гІулакхаш хьем боацаш ца дойя, тІема конфликт кхы чІоагІагІа хьа йиш я моллагІча а минута яха моттиг. Советски премьера белгалдаьккхар, йоах «Майните» нагахьа санна дуне боккха тІом хилийта безам боацаш дале из декхарийла да укх сессе Израиль хьалда бехке еш дола гІулакхаш тІаэца.

БЕЛГРАД, 20 июнь. (ТАСС). Іарбий мехкашта духьал Израило яьча агрессеца дувзаденна Советски Союза инициативах яь ООН-а Генеральни Ассамблея лаьрххІа йола чрезвычайни сессе советски делегацена керте латтача СССР-а Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина цу сессе даьча къамаьла кертера теркам тІабахийтаб дерригача югославски кепайоазоно, радиос, телевидене.

«Борба» яхача газето доккхача алапашца яздаь е дешаш керте оттадаьд: «Косыгин — агрессех хьахиннар дІалаккхара чехкка гІулакхаш де деза».

А. Н. Косыгина юкъейоалайир йоах «Борбас» Израила агрессивни гІулакхаш хьалда харцдеш йола резолюци. СССР-о дІадех Израила агрессех хьахинна деррига хІамаш дІалахари израильски эскар перемире линел юхадехьадалари.

ЛОНДОН, 20 июнь. (ТАСС). Къаьстта лоархІам бола событи дерхІ тахан английски кепайоазоно ООН-а Генеральни Ассамблея лаьрххІа йолча чрезвычайни сессе СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина даьча къамаьлах. Газетий хьалхарча оагІонаш тІа доккхача алапашца керте а яздаь араьхай къамаьла йиззза йола изложении цунах йола комментареши.

«Таймса» йоах Советски правительствана керте латтачо белгалдоаккх машар лорабара йоккхий паччахьалкхенаш къаьстта боккха лоархІам болаш хилар.

ВІашагІкхийттача Къамий Организаце оттаь Гаргарча Малхбоалера конфликт дІаяккхарах йола советски предложенеш Іарбий халкъий меттел Израила халкъа а керттерча хьашташа маяххара я, яхаш белгалдоакх «Морнинг стара». «Хьакъалеи реализмаи никъ» — иштта йоах газето советски предложенеех.

РАВАЛПИНДИ, 20 июнь. (ТАСС). «Агрессор хиларах тарра бехке е Израиль». «Израила эскар тІехьашка даккхар — машара эггара лоархІаме дола гІулакх да». «Израила деладу гІулакхаш машара кхераме да». «Кхерамзлен Совето кхоачашдаьзар шийна тІалатта декхараш» — иштта керте а яздаь пакистански газеташа шоай хьалхарча оагІонаш тІа араьхал СССР-а Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина ООН-а Генеральни Ассамблея лаьрххІа йолча чрезвычайни сессе даьча къамаьлах дола хоамаш.

«Морнинг ньюс» яхача газето А. Н. Косыгина даьча къамаьла йиззза йола изложени ду, дІалаьцача Іарбий территоре тІара израильски эскар аравалаккхари израильски агрессораша ОАР-а, Сирена, Иорданена даь деррига зе юхаметтаоттадари Советски Союзо дІадехаш хилар белгала а доаккхаш.

«Доон» яхача газета собственни корреспондента Нью-Йоркера ше беча хоама тІа белгалйоаккх Израила агресси хьалда харцъелга хьадехаш йола А. Н. Косыгина даьча къамаьла тІара моттиг. «Бизнес рекордер» яхача газето А. Н. Косыгина даьча къамаьлах хоам беш, керте яздаьчу тІа белгалдоаккх шоаш дІалаьцача территорешка израильски эскар а долаш Гаргарча Малхбоале кхохкам дІабарг ца хилар.

БЕРЛИН, 20 июнь. (ТАСС). Халкъий машари кхерамзлен Іалашъяро дІадех агрессор чІоагІа харцделга. Іарбий мехкашта духьал Израило яьча авантюрах хьахиннар дІадоаккхилга, ООН-а Генеральни Ассамблея лаьрххІа йолча чрезвычайни сессе СССР-а Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина даьча къамаьла тІа дола Советски Союзо дІадехар белгалдоакх ГДР-а деррига тахановча газеташа. Ассамблея болх кепайоазон керттера тема я. «Нойес Дойчланд», «Берлинер цайтунг» «Трибюне» яхача а кхыча а газеташа хьалхарча оагІонаш тІа араьккхай Советски правительствана керте латтачо сессе даьча къамаьла йиззза йола текст е йиззза йола изложени.

СССР-а Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина юкъейоалаяьй, йоах «Нойес Дойчланда», агрессор хиларах тарра Израиль бехке елгеи Іарбий мехкий дІалийцача территорешкара ший эскараш хьем боацаш цунга аралохийтилгеи хьадехаш йола резолюце проект.

ВЬЕТНАМА ТІАРЧА СИГАЛА. Кхы цхьаьха а американски стервятник йохаь чуьйтай къонахчал долча вьетнамски столица пораваша.

ВИА—ТАСС-а сурт.

КХЕРАМЗЛЕН СОВЕТЕ

НЬЮ-ЙОРК, 20 июнь. (ТАСС). Селхан ООН Кхерамзлен Совет ший аргІанна йолча заседане гулъеннаяр кипрски дешага хьажар духьа. ООН Генеральни секретара У Тана ший доклада тІа Совета могаду Кипре машар лоаттабара дола ООН чрезвычайни герзашца кийчдаь низаш цига хилара оттаяь ха кхы а ах шера — 1967 шера 26 декабрга кхаччалца йІаьхъелга. У Тана белгаллоах Кипра, Греце, Турце правительстваш цу предложенена раьза йолга.

СССР викало Н. Т. Федоренкос аьлар, Советски Союз цу предложенена духьала хургьяц, Совета хьалхагІара решенеш цо юхахьалхайоахаш хилари кипрски правительствана лови хилари бахьан долаш.

Цунна цхьана Н. Т. Федоренкос белгалдаьккхар ООН герзашца кийчдаь низаш селла йІаьхача хана Кипре долаш хиларо кипрски дош къоасталелга дІахьалха ца заккхар. Цунна цхьан ханна низаш тІаухийт Кипр НАТО тІема блока юкъеозара, кхычарех тийша уллаш хІама доацаш хилар Кипрагара дІалаккхара, хІаьта цул тІехьагІа цига тІема базаш яхкара.

Советски Союз, аьлар цо, Кипрски дош кипрски халкъ дакъа а доацаш къоастадара духьал я. Кхыча мехкий бІуш цигара дІалаха деза, хІаьта кхыча мехкий базаш дІаяха а еза. Из хІанз, цу районера хьал кхохкаленна долаш, къаьстта а лоархІаме да.

Кхерамзлен Совето массава раьза а волаш тІаийдар ООН герзашца кийчдаь низаш кхы а ялх бетта — 1967 шера 26 декабрь тІакхаччалца — Кипре дитарах йола резолюци.

МАССАНЕ А НОВКЪОСТАЛЦА

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 50 ШУ ДИЗАР

Нохч-ГІалгІайчен территоре тІа, цу даькъе Грозне, Гудермеса, Самашка, кхыча машиннаькъа станцешка дукха исторически событеш хиннай.

1901 — 1903 шерашка Грозне станце, города промыслашкеи заводашкеи а санна, хьахул юххьанцара социал-демократически группаши кружокаши, хІаьта 1903 шу чаккхдоаллаш городе хьахинна йоал большевистски социал-демократически организаци а. Цу кружокашкеи группашкеи хьинаре дакъа лоацаш хинаб Грозне узела станце, паровозни депо машиннаькъахой, Владикавказски машиннаькъа мехкдаьтта чакхдоаккхача завода болхлой.

Грозненски машиннаькъахоша цІаккха йовргйоаца сийле яьккхар Нохч-ГІалгІайчене социалистически революци чакхъяккхарал Советски Іаьдал оттадаран лоаттабаьча къовсама юкъе.

Машиннаькъахоша турпале къовсам лоаттабир сийлахь-йоккхача Даьй-мехка тІема деношка фронташка, моастагІчун тыле, къахьегама фронте.

Болата магистралий къахьегамхоша — вай даьй-даьша, даьша боккхагІча вежараша даьха революционни, тІемий, къахьегама турпалера толамаш халкъо диц а ца луш загакхабар доккхача маІане а лоархІ Грозненски машиннаькъа отделене кулгалхошеи райпрофсожеи загалаьцад Сийлахь-боккхача Октябра 50-гІа шу дузаш машиннаькъа Грозненски отделене машиннаькъахой революционни, тІемий, къахьегама сийлен халкъа музей йилла. Райпрофсожо президиума заседане чІоагІъяьй халкъа музея общественни совета состав. Цунна юкъе бахаб бІаь дийнахьарча тІема, Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тІема доакъашхой, къахьегама ветеранаш, партархивеи краеведчески музеии болхлой.

ХІанз йилла лаьрхІача халкъа музее гулъе езаш я дІаяхача а хІанзарча а ханарча исторе хьакъехьара ерригa материалаш.

Халкъа музея совето доглоах боккъала а башхача гІулакха шийна машиннаькъа отделене ерригача предприятеи а организацеи а кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски, пионерски организацеша доккха новкъостал дергхиларга. КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъяра отделене предприятешка хІара денна деча боккъала а башхача гІулакхий хьакъехьара материалаш музейна кхахьийтарга.

Совета членаша, активо хІаналехьа а гулдаьд 1905 шерарча революце, 1917 шерарча Октябрьски революце цхьаболча доакъашхой сурташ, дагадоагІаш дувцараш, кхыдола документаш. Цар гучаяьхай «Къахьегама халкъа Іаьдал а паргІато а бахьанера къовсамхо» яха бронепоезд яьрий цІераш цу поезда а № 11 йолча бронепоезда а командирий, пулеметчикий, личны состава цІераш, цар сурташ хьалехад. Гул а даьд хІанз гулдеш а да Даьй-мехка тІема доакъашхой сурташ, цар шоашта дагадоагІаш дувцараш. Полаш я XIX бІаьшерерча—1863 шерарча Владикавказски машиннаькъа схема, 1893 шера Нохч-ГІалгІайчен территоре тІа хиннача машиннаькъа схема, кхы йола экспонаташ.

Цхьабакъда, мукІарал де дезаш да хІанззалца тхона дуденнар лоадам боацаш хІама мара ца хилара. ХІаьта а халкъа музея совето доглоах машиннаькъа Грозненски отделене а город Грозне а болхлоша, гІулакхерча наха, пенсионераша граждански Даьй-мехкеи тІемай доакъашхоша, цІен-ноаноша, дешархоша деррига лакхехьа дийца исторически документаш, хІамаш, дагадоагІаш дувцараш гулде доккха новкъостал дергхиларга.

Берригача машиннаькъахой а машиннаькъахошта карагІдийнна турпалера гІулакхаш ховшбарий а юкъера иназ тІа а ухийташ вІаштІехьдоаккхаргда вай машиннаькъа Грозненски отделене доккхал а сийле а хургйолаш йола халкъа музей юллилга.

А. АФАНАСЬЕВ,
Халкъа музея общественни совета председатель, почетни машиннаькъахо.

СОВХОЗА БОЛХЛОЙ БОЛЧА КОНЦЕРТАШЦА

Дукха ха я МалгІабика района «Ингушский» совхоза болхлоша Пседахерча культура ЦІен агитбригадаца хьоашал тесса. Совхоза кхашкарча станашка каст-каста бІаргаго йиш я художественни самодеятельноста энтузиасташи агитаторашии тІабола автомашина.

Къаьстта дика вІаштІехьбаьккхаб ший болх агитбригадо укх юбилейни шера. Ялат кхедерашта юбилейни шера тІаийца декхараш кхоачашдара дика новкъостал ду агитатораша. Царна каст-каста лекцеш еш, докладаш ю цар, хьалха латтача кхашкарча болхлой, хьайбаш леладерхой балха опытах лаьца дувц.

Дикка дегІаенай культура Цен агитбригада. ХІанз 32 саг ва цунна юкъе. Искусство езаенней цунна сакъердалуши бола нах ба уж. Массехк шу да Чинхоев Мустафа, Ясиев Султан, йижарий СалтукаевгІар, Буноева Тамара иштта кхыбараш, культура Цен художественни самодеятельносте дакъа лоацаш бола. хІанз тоъал опыт йолаш артисташ ба уж, хІаьта кхашкарча болхлоша а дика мах бу цар выступленей.

Гойтара агитаце материалаш кийчъеш, кхашкарча станашка дІаюха лела библиотечкаш вІашагІъехкаш, совхоза дикагІа болча болхлошта хетаяь «Молния» яха къахьегама листокаш араехаш я библиотекарь Кокаева Надежда. Теркам тІаозаш я цо кийчъяь «Хьа пятилетка я из, ялат кхедер» яха фотомонтаж. Укх пхе шера совхоза болхлоша кхоачашде дезача декхарех лаьца дувц хоза кийчъяьча фотомонтажа тІа. Иштта дика кийчъяьй цо стендаш, диаграммаш. Общественни боахам дегІабарах дувц цар. Кхашкарча станашка керда араданача книжкашта обсужденеш ю Надеждас. Укх деношка боккхача сакъердамца ладийгІар механизатораша «Тиркагара Эльбага кхаччалца» яхача М. Висаитова яздаьча книжках, Д. Яндиева яздаьча «Токхам» яхача книжкаех лаьца Бокаевас дийцачунга. ХІанз «ТІаьр юкъе улл дог» аьнна Шемякина книжкана хетаяь конференци е кийчлуш я Надежда. Цу конференце дакъа лаца раьза хиннаб дукхагІбола механизатораш.

Сакъердам болаши каст-каста арагайоахаши хул Хохова Раисаи Дахкильгов Адами керте латтача художественни самодеятельноста концертни программа.

Укх деношка делкъийга перерыва сахьатах доккха сакъердаме концерт оттадир агитбригадо жа лоргача пункте. «Эльбрус» яха халхар оттадир халхара коллективо, Буноева Тамара илли оалаш яр. Импровизированни сцена хьекхар йижараша СалтукиевгІар. Советски композиторийи Нохч - ГІалгІай халкъеи иллеш лаьхар цар. ЛадийгІараша сцена тІара дІа ца бохийташ дукха иллеш лаьхар мехкараша. Цул тІехьагІа а тоъал йІаьхъелар агитбригада концертни программа.

Художественни самодеятельносто концерт луча юкъагІа дикагІа болча жа лоргарий цІераш а хайна «Молния» яха къахьегама листок» арахийцар агитбригадана юкъе йоагІача агитаторий группо.

— Ахкан юкъах, — аьлар Пседахски культура Цен директора нов. Саламова, — кхашкарча болхлоштеи хьайбаш леладераштеи лаьрхІа 20 концерт оттадеи фермашкеи кхай тІарча станашкеи юбилея хетаяь книжни выставкаш кийчъеи лаьрхІад оаха. Шийна хьалхашка декхараш сийленца кхоачашдеш хьайоагІа юртара агитбригада коллектив.

В. МИРКИН.

«Сийна бІаргаш дола йоІ». Из я вай республике бутт гаргга ха йоаккхаш долча Кавказски Минеральни Хиш тІарча музыкальни комеде театра творчески коллективо кийчъьйча программа юкъера цхьа спектакль.

Цу кердача советски пьеса автораш ба В. Винникови В. Крахти, композитор Вано Мурадели. ХІаьта оттаьраш — режиссераш Э. Корсакови Р. Розенберги. Белгалдаккха деза из спектакль кийчъяь маьлланге а шоай сцена тІа а ца оттаеш эггара хьалха вай зрителашта цар гойта хилар. Из чІоагІа дика а хеташ тІаийцар вайчар.

Н. Кобиашвили даьккхача укх сурта тІа вайна гу «Сийна бІаргаш» яхача спектакла сцена. Бородин Андрея роль ловзаю (аьрдехьара аьттехьа) артиста Ф. Иванова, Ив Мери — артистка А. Вахонина я, Елизавета Матвеевна — РСФСР-а заслуженни артистка Е. П. Зайцева, Лялина Таня — артистка И. Р. Радионова.

Цхьана йола оперативни штабий ученеш

Варшавски договора доакъашхой долча мехкий вІашагІтехача герзашца кийчлаьча низий командоване планага хьежжа укх шера 14 июнагара 19 июнага кхаччалца йолча юкъагІа Венгерски Халкъа Республикаи Чехословацки Социалистически Республикаи территоре тІа чаккхъяьккхай Венгерски халкъа эскара, Чехословацки халкъа эскара, Советски Эскара оперативни штабий цхьана йола учени.

Ученена кулгалдеш хиннав Советски Союза маршал И. И. Якубовский.

Учени чакхйоаккхача юкъе дакъа лаьцад иштта ВНА-и ЧНА-и генеральни штабий боккхагІча эпсараша а.

Учене хьаьхьекхад герзашца кийчдаьча низий дерригача тайпаша цхьана ю операцеш вІаштІехьъяха а чакхъяха а инаралаши эпсараши дика Іомабенна хилар а, хІаьта иштта тІом беча чоалханерча хьалашка бІушта кулгалдулуш хилар а.

Учени еча бар Венгерски Халкъа Республика оборона министр инарал-полковник Л. Цинегеи Чехословацки Социалистически Республика къаман оборона министр эскара инарал Б. Ломскийи.

ВСРП ЦК Хьалхарча секретара Янош Кадара ше волча тІаийцаб Чехословацки Социалистически Республика къаман оборона министр эскара инарал Богумир Ломскийи Советски Союза маршал И. И. Якубовскийи. ДоттагІала хьале чаккхъяьннача беседе дакъа лаьцар иштта Венгерски Халкъа Республика Министрий Совета Председателя П. Фока, ВСРП ЦК секретара Бела Бискус, Венгерски Халкъа Республика оборона министра инарал - полковника Лайош Цинегес.

Вежарий мехкашка

ЧІОАГІА ДЕГІАУХ

Болгаре 18 июне духхьашха дездаьд энергетика Ди. Министрий Совето из дезделга боккъала оттаде а доагІаш оттадаьд — энергетика халкъа боахаме тІехбаьнна боккха лоархІам болаш я, хІаьта из дегІаухилга а пел тІехдаьнна доккхача сухалашца. Болгаре энергетически промышленносте болх беш дуккха а къахьегамхой юкъебола эскар да. ХІаьта ший низ ца кхобеш хьинаре болх а беш цо социализма материально - технически база йиллара гІо а ду.

Дукха ха йоацщаш, 1944 шера, Болгаре электростанцей низ 130 эзар киловатт бар, мехкага шера кхоачаш хинначе электроэнергех 311 миллион киловатт-сахьат хулар, хІаьта из эггара тІехьадаха йиш йоацача гІулакхІашка ахийттал а яцар. ХІанз мехка энергетически низаш 15-зза даьнна ца Іеш алсамдаьннад. Цхьа шуи ах шуи хьалха болх бе йолаеннача алхха «Марица - Малхбоале - І» яхача цхьан ТЭЦ-о йоаха электроэнерги къаьнарча Болгаре йоахаш хинначул дукха хІама ца эшшаш 4-зза дукхагІа я.

Революци хилалехьара Болгари сага сих электроэнерги яхара хьакъоахьа Европе эггара тІехьа латтарашца яр. ХІанз Европе, юккъера лаьрхІача, бахача нахах хІара сага сих 950 киловатт-сахьат электроэнерги кхоач, хІаьта Болгаре — 1250. Пятилетка чаккхйоаллаш мехкага хургья юкъара низ 5 миллион киловатт а хулаш, шера 21 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги йоаха энергетически объекташ.

Берригача мехка хьалъеш латт электроэнергетически центраш, хІаьта цу гІулакха Советски Союзо Болгарена доккха новкъостал а лоаттаду, «Марица-Малхбоале І» яхачоа тІеххьа болх бе йолалургья 600 эзар киловатт низ бола «Марица-Малхбоале 2» яха йІовхалаэлектроцентраль, хІаьта цул тІехьагІа хьалъе йолалургья хІаране 600 эзар киловаттага кхоачаш низ хургбола «Марица-Малхбоале 3» яха ТЭЦ-и «Варна» яха ТЭЦ-и. Хьалъергья иштта юкъара низ 800 эзар киловатт хургбола йоккха кхоъ гидроэлектростанци.

Мехка энергетически боахам дегІаахара лоархІаме йола фактор хургья Болгари укх шера «Мир» яхача электросистемах дІахоттар — Румыне территоре тІа гІолла Болгари ювзаенна хургья Европа социалистически мехкий цаІ йолча энергетически системаца, хІаьта кхы тІа а 700 миллион киловатт-сахьат электроэнерги а кхоачаргья цунга. Республика энергетически база кхы а чІоагІагІа хургья 700 километр йола йІаьха лини Советски Молдавера вежарий Болгаре дІакхоачаяьчул тІехьагІа.

Массехк шу дальча Советски Союза технически новкъостальца Болгаре хьалъергья эггара хьалхара атомни электростанци. Из мехка къилбаседа-малхбузен даькъе, хІаьта цига энергетика ца тоъаш хилар къаьстта чІоагІа холуш а да.

20 шу хьалха, Болгаре промышленни дегІаахара юххьанца гІа боахача хана, Георгий Димитрова йоахар: «Мехка индустриализаци яра керттерча цІарацІураех цаІ — чехка а пайданегІча тайпара а электрификаци яр да. Из еллга чакхдаккхара е низаш а, е къахьегам а, е рузкъаш а юхакходе йиш яц вай». Болгарски халкъо, Советски Союза вошала новкъосталах шийна ког-гІортолга а еш, сийленца кхоачашду из декхар, хІаьта Болгаре Халкъа Республика массе а оагІора экономически дегІаахара бола тешам а ба из.

Дмитрий БОЧАРОВ,
ТАСС корреспондент.

София.

«ШКОДОВКА»: ИСТОРИИ ХІАНЗАРА ХАИ

Ткъамаш дола тІаьск — из Чехословаке йоккхагІа а эггара цІи хезагІа а йолча предприятеех цхьанне — пльзенски «Шкодовке» хьаьча машиний заводской марка я.

...БІаь шу совгІа ха хьалха — 1866 шера — Пльзенерча металл чакхдоахача завода керттерча инженералла ваха хиннав Эмиль Шкода яха цхьа саг. Ше цу балха тІа хьожаваьчул тІехьагІа кхо шу даьлча цо, граф Вальдштейнагара йоккха йоаца цхьа машинаш ю завод а ийца, цунца Малхбузехьен Чехе машинаш ю промышленность дегІакхуалара лард еллай.

Укх деношка Пльзенерча Малхбузехьен чешски музея залашка хьайийллай «Ткъамаш долча тІаьска дуне» яха выставка. Цун экспонаташа — фотографешеи документашеи — дувц буржуазни республика хиннача шерашкехь а дуненна цІи хезача «Шкодовка» исторехи таханарча денахи лаьца. Выставка гуччахьа кхетадойт Малхбузехьен Чехе промышленни болхлоша шоай политически, социальни, экономически бокъонаш бахьан лоаттабаь къовсам мишта баьржа хиннаб. Цига хьахьувкхаш я иштта тІема тІеххьарча деношка английскии американски авиаце бомбаш еттар бахьан долаш чІоагІа йохаяь хинна «Шкодовка» 1945 шерал тІехьагІа къахьегамхоша шоашкара дага а лаьца юхадийнъяра тешал ду дукха экспонаташ а.

ХІанз «Шкодовка» — Чехословацки Социалистически Республика доккхал да. Цо машинаши оборудовании тел Чехословаке лоархІамегІча промышленни гІишлонашта — электростанцешта, хьалъеш латтача химически заводашта, Кунчицерча Клемент Готвальда цІерагІча металлургически комбината. Укх шера «Шкодовка» продукцех 35 процент хулашъяр экспорта йода, хІаьта цу объемах ех Советски Союзе а йоагІа.

Т. КУДРЯВЦЕВА.
(ТАСС).

ВЕНГЕРСКИ ЧЕХКАЧА МЕДИЦИНСКИ НОВКЪОСТАЛА СЛУЖБА

Венгерски чехкача медицински новкъостала (скори помоща) служба вІашагІъелла хиннай 80 шу хьалха. Из гІулакх дага а лаьца дІадоладаьр хІанз дийна вац, цхьабакъда, цо доладаьча дикача гІулакхах беркат-м даьннад.

— 1887 шера чехкача новкъостала кареташ 2067-зза новкъостала яхай, — йоах чехкача новкъостала будапештски служба директор волча лоро Тибор Хорвата,—хІаьта совхка сигала бесарча лепача фонарашцеи сиренашцеи Іалашъяьча «Ниса» яхача машинаша 1026 эзар рейс а яьй, 26200 эзар километр никъ а баьб. Цул совгІа, цамогаш вола 1985 саг самолеташца больницашка а кхоачаваьв.

Венгерски чехкача новкъостала служба боккъалара чехкаяр хинна дІаэттай. Из хІанзарча ханарча технически а медицински а оборудованеца кийчъяь я, цун системе болх беш ба пакха квалификацеш йола лораш. 149 станцера 500 машин хьашт долчча минута кийча я йийхача яха.

Медицински гІулакхаш делга паччахьалкхен гІулакх хинна дІаэттад Венгре. ДІаяхай ший поІамерча чехкача медицински новкъостала служба болхлой шоай служба лелае ахча гулде дагахьа рождественски сайренашка кабакошкеи сакъердамий учреждeнешкеи сагІа дехаш лийнна ханаш. УнахцІено лорaяра сеть дегІаккхуларга шоллагІча пятилетке 2 миллиарди 716 миллиони форинг ахча дахийтад. ХІанз Венгре болх беш 19 эзар гаргга лораш ба, вешта аьлча, бахача нахах хІара 550 сага цхьацца лор кхоач. Пхе шера чухьа хьалъяьй керда 12 больница, 9 больница шеръяьй. Больницашкара менгеш тІом хилалехьа хиннарел шозза дукхагІа хиннад. УнахцІено лораярга дукха ахча ухийт укх пятилетке а.

М. ПОПОВ.
ТАСС-а фотохроника.

Будапешт.

ГДР ТУРИСТАШ ТІАИЙБУ

Потсдаме хьалъе йолаяьй 17-зза вІаштІаръяь «Интеротель» яхача объединене отель. Германски Демократически Республике ше хьахинна деррига а ши шуи ах шуи мара доацача цу объединене дикка лоацача хан чухьа хьадаьд кхыча мехкий туристий немецки къахьегамхой эггара хьалхара паччахьалкхене аха дог уттийтаргдола хьалаш. ХІанз «Интеротела» гостиницаш я Берлине, Лейпциге, Дрездене, Карл-Маркс - штадте, республика кхыча городашка. Потсдамера отель 1969 шера эксплуатаце дІалургйолаш я. «Интеротела» 15 гостиницо хІанзлехьа а чуийбу кхыча мехкашкара хьаьший. Кхы а кхаьнне — Зуле, Ростоке, Гере шоай маІараш хьаелларгья укх шера цига ухараштa. Цу гостиницай номерех боаха мах башха боккха ца хиларо тІа-тІа дукхагІа туристаш чуувз. Алхха 1965 шера цар чу Іеш хиннаб 360 эзар гаргга хьаьший.

ДоттагІала бувзамаш эттад «Интурист» яхача советски объединенеи «Интеротель» яхача объединенеи юкъе. «Интеротела» викалаша гостиницаш хьалъяра балха опыт «Интуриста» специалисташца дІа-са хувц. ДегІаухаш латт Советски Союзе отелаш хьалъяра проектни организацешца, пайда а бувлаш, «Интеротела» викалаш вІашагІбетталулга.

Вл. ГОРДЕЕВ,
ТАСС корреспондент.

Берлин.

ВОЛЕЙБОЛ

25 июне денз 3-ча июле кхаччалца Грозне дІахьоргйолаш я «Труд» ДСО Российски чемпионата волейболистий яхьаш. Цига дакъа лоацаш хургья Краснодарски, Саратовски, Новосибирски, Московски, Смоленски, кхыйолча областашкареи, Черсий-Балкхарой, Башкирски, Нохч-ГІалгІай республикашкареи спортивни командаш.

Уж тайпа яхьаш Грозне хІанз кхоалагІа хул. Вай республика команда юкъе хургба алхха цхьоалагІа даржа йола спортсменаш.

О. НИКОЛАЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республикен Грозней гІолла екхан латтаргья. Малхбузехьара гІийло мух хьекхаргба. Республике 21—26 градус йІовхал хургья.

23—25-гІча июне денз республике морхаш а йолаш наг-нагахьа догІа а делхаш, ди а къувкъаш хила тарлу.

Буйсанна 11—16, дийнахьа 20—25 градус йІовхал хила мег.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ

22 июнь, 1967 шу

ЛадувгІа

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГІалгІайчен лаьтта леладерхо (гІалгІай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.10 — «Сердало» газета обзор. 8.20— Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тІема иллей темашта йола фантази. 8.45 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — Литературни передача. 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Индустриальни Нохч-ГІалгІайче (эрсий меттала) 17.25 — «Ленина цІерах» яха передача (гІалгІай меттала). 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.00 — Москва. 18.23 — Тха микрофона хьалхашка «Кхом бара гІуллакхаш дІахьош» (нохчий меттала). 18.35 — Юртбоахамхошта оттадаь концерт.

УКВ: 9.00 — «Самуил Яковлевич Маршак» яха передача. 9.48 — «ПоІя Іоажали» яха Гальцина оратори. 10.30 — «ЗІамагІа волча вилий улица» яха передача. 11.28 — Генделя яьккха машара йиш. 18.00 — «Вахаш хинная ши новкъост» яха радиокомпозици. 19.25 — Шумана симфонически этюдаш. 19.55 — «Къахьадар па кхьллача» яхача спектакла монтаж (гІалгІай меттала). 20.50 — «Молодая гвардия» яхача Мейтуса оперетта монтаж.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ 18.00 — Берашта дола фильм. 18.15 — Телевизионни кердадараш (гІалгІайи эрсийи меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Шоай дош кхоачашду оалхазараш леладераша. 19.10 — Советски Іаьдала 50 шу дизарга. «Вай Советски Даьлен духьа» яха кинокомпозици; 20.00 — Шоана бераш. 20.15 — ТІема шерий иллеш 20.55— «Ара шиъ» яха художественни фильм.

ГАЗАЦА ХИЙ ДІОАХДЕРГАХ (КОЛОНКАХ) ПАЙДА ЭЦАРА БОКЪОНАШ

1. Колонка болх бе йолайолийтача хана шин-кхаь минута фо чукхетийтанза даргдац ванна чулаттача цІагІа.
2. Горелкаи запальникеи кранаш дІакъайла йий а хьеже, колонкана хьалххашкарча газопроводах йоалла кран хьаелла.
3. Лотаяь цІилеторг запальника дІатІахьо, запальника крана ко дІаюхе кхаччалца аьттехьара аьрдехьа дІахьовзаде, запальника чура газах ала баргба.
4. Колонка чу а дІахо душе е ванна чу а хий чухецара хин проводахи колонка блок-кранахи йоахка хин вентилаш хьаелла.
5. Нагахьа санна запальника чура ала дика боаге, шорттига хьаелла газови горелка кран, ко аьттехьара аьрдехьа дІа а хьовзадийя. Хьежа деза горелка ала кІур беш ца хилийтарген горелка массадолча Іургашка 5—8 сантиметрал лакхагІа боацаш из хилийтарген.
6. Колонках пайда эца дІадоладалалехьа а колонко болх беча хана а тунгалго фо хьалъозий хьажа, хІаьта из хар духьа лотаяь цІилеторг дІатІахьо колпак — тига прерыватель хийра йоалча. Нагахьа санна цІилеторга ала колпака кІалгІолла дІачуувзе, фо хьалъоз, нагахьа санна цІилеторга ала колпака кІалхара юхабеттеи бойи, фо хьалъозац—колонках пайда эца мегаргбац!
7. Газови колонка тунгалго фо дика хьал ца оазаш хуле, домоуправленега хабар де. Фо дика хьалъозаргдолаш тунгалг тоаяльца колонках пайда эцилга могадац. Домоуправленегара хьадех хан-ханнахьа хІара квартире тунгалгаш лертІа йий хьежилга.

КОЛОНКА ДІАЙОАЯР

8. Колонках пайда ийца даьнначул тІехьагІа вІаштІеххьа-тІехьа къувлаш дІакъовла горелка, запальника, колонкагахьа йоагІача газопровода тІара газови кранаш. Колонка блок-крана тІарен хинпровода тІарен хин вентилаш дІакъовларгья оаш колонка хий хьахецача шодилга чу гІолла ванна чу шийла хий чудоладенначул тІехьагІа.
9. Ванна чулаттача цІагІа пахаддаш, къаьстта а колонках пайда эцача хана чуухаш керда фо хилийта деза, хІаьта цу гІулакха лохе гІоллара 3—5 сантиметр дІахоадае еза иил.
10. Газа хьадж йоагІаш хуле, аварийни группа хьаккхаччалца пайда ца эцаш йита газови колонка, газови кранаш дІакъовла, фо чукхетийта цІагІа, цу хана цІагІа ала ма баккха, электроприборех пайда ма эца.
11. Колонка вІаштІехьа ца хулеи газ хьаухеи хоам бе:
а) городе — 04, 2-26-63 йолча телефонаца;
б) Старопромысловски районе — 0-36, 1-74 йолча телефонаца;
в) Октябрьски районе — 0-87, 2-26 йолча телефонаца.

«ЧЕЧИНГГАЗА» ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНИ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктоххама секретара—3-34-38; партийни вахареи, культураи, промышленностеи отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револющe проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05189. Заказ № 3174.